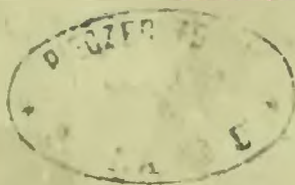
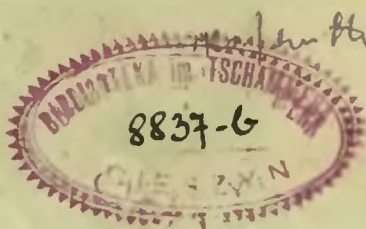

Ks. Fr. M.

887a

10.

AGENDA

to jest

PORZADEK,

Kościółom Ewangelickich Księstw
Dleśnickiego / y innych do niego należących Powiatów.

Naprzód

Należącej do rozkazania Książęcia JE^o Mości
Károla z Mynsterberku Wtorego,
w Niemieckim języku spisana y Wielebnemu Duchowienstwu
roku 1593. oddana;

Porzym

Za Miłościwym Brzadzeniem
JE^o Książęcey Mości

SYLWIUSZ A,

Książęcia na Wyrtenberku / y Tefu / a w Śląsku
na Dleśnicy re. przejrzana / y do Druku
roku 1664. podana.

A teraz

Kiwoli Kościołom Polskim w pomienionym Księstwie
na Pospolite używanie Książęcy / z Niemieckiego na
Polski Język przetłumaczona.
wtora Edycja.

Drukował w Brzegu
Gottfried Tramp / roku Pańskiego 1715,

Do Czytelnika.

Ję żądziwuy śle Czytelniku drogi /
Zem tu w tey pracy lekki y ubogi /
Jdac język z dawną bitym torem /
Nie sypiac słowy terażniejszy worem /
Jakiś Jurysta przed Sedzią w Lublinie /
Na tysiąc o raz y na trzy wywinie.
Ja tu przed proste kładę proste słowa /
W jakich śle Kocha każda prosta głowa;
Bo wiec przed Oltarz niski y Chrześciance
Stelus należy / y na Bazałnice.
Kto wysołkiem słowy zaś buduje /
Ugonym tylko wieść jego smakuje.
Zatym ow dármo posiedzi w Kościele
Prostał ubogi / y innych znim woleł /
Słowa chwytając owe tylko geba /
Bo w uszy jego náder wálne beda;
Potym jak przyśedi / tak idzie do domu /
By Xiedzą widział nie powie nikomu.
Aż y to wielka sztuka wylátowác
Pod niebo / wielką prostaką zbudowác
Słowy niskiem; jakich żązywáli
Przodkowie násy / y co zbudowáli
To jeszcze stoi: Czego nam śle dżierżec
Cale potrzebá / chcemyli zablęzec
Tey sprosney w Wierze niedoskonáłości /
Jakiey tak u nas / jak gdzie indziej dóści /
Gdziekolwiek zporrzyż: przeto nie z Puchazem
Łeśnym hułáymy / ale przed Słuchazem
Idźmy gośebim głosom / tak przydźmy
Do trefu / tak zysk z prace odnieśmy.

G. B. A. O.

Rozdział

Rozdział Pierwszy.

Pospolita Formà (albo sposob) wszytkich Przyło-
żeństw świeckich y Stanow/ wisc y całego Chrześcijaństwa
potrzeby/ Pánu Bogu zalecać/ po skończeniu Kazania
zwyczayna.

Nieszmy jni Umiłowani Chrześciane/ zbawionnego
Słowa Bożego posłuchali/ upokorzymyś się
przed Majestatem jego Boskim/ á wyznawmy
z całego serca wszytkie grzechy nasze/ te spólnie
y jednomyślnie zmożmy Spowiedź:

SWszehmogacy Boże/ miłosierny Ojczy /
ja ubogi niedzienny grzesznik wyznawam
przed toba moje wszytkie grzechy y nie-
prawości/ ktorzymi cie częstokroć gnie-
wał/ y przez tom sobie karanie doczesne
y wieczne zasłużyl. Tego mi wszytkiego serdecznie
żał. Proszę cie dla niewyczerpanego miłosierdzia
twego/ y dla niewinney gorzkiej meki y śmierci Syn-
na twego miłego Jezusa Chrystusa/ rącz bydz miło-
ściw mnie niedziennemu grzesznikowi á Duchu twego
świątego/ ku Poprawie Zgwozda mego/ rącz mi lá-
skawie używać. Amen.

Na takowe wznánie / oznámuje wam wszytkim /
ktoryz za grzechy wasze serdecznie żałujecie / y do-
bre przed sie wzięcie macie żywota polepszyć / moca
Urzedu mego / jako powołano y na tym miejscu
porządnie postanowiono Slugą Słowa Bożego /
Iáste Boża / y odpuszczam wam na miejscu Bożym /
y z rozkazania Pána mego JEzusa Chrystusa wszyt-
kie wasze grzechy / w Imie Boga Dycá / o Syná / o
Duchá swietego / Amen.

Necz bezpiecznym / niepokutującym y swowolnym
wzgárdzicielom opowiada Duch swiety iż sa grze-
chy ich związane y zatrzymane na Sad ostateczny /
jesli pokutować nie beda / co im ja też z Urzedu me-
go jawnie opowiadam / na świadectwo przeciwko
nim samym / niechay im jedná Bog swcy swiety Iá-
sti użyczy na polepszenie żywota ich / Amen.

A iż nam Bog náš miłosćiwosy / Dálec Pána
nášego JEzusa Chrystusa wšytkie grzechy naše
odpuścił / zalecaymyś mu wšytkie całego Chrześ-
cijaństwa potrzeby y dolegliwości w tej násladu:
jacey modlitwie :

Wszchemogacy / miłosierny Boże / Dny Pána
nášego JEzusa Chrystusa dziekujemy z u-
przenności Serca nášego za wšytkie twoje
Iáste y dobrodzienstwa / ktoreż nam wszytkim na Du-
chy y na Ciele / aż do tad / tak hojnie y obficie po-
żać raczył / a miánowicie / żeś w te zte y ostateczne
czasy

czasy Świata tego / Słowo twoje S. y częste Nabożeństwo między nami zachował. Prosimy cie pokornie / abyś ten drogi Poftad dłużen nam y Potomności naszej strzegł / twon S Chrześcijański Kościół wespół z Slugami / Strojami y Pasterzami swymi / przeciwko Szatańskien Chytrości y mocy y wrośstkich Nieprzyjaciół y przesładowników tajemnych y jawney złości szczerzył / bronit y rządził / żebyś się przez szczerą y prawdziwą Naukę twojego wszechmocnego / wiecznego Słowa zbudował y rozszerzył / wszelkie Kacerstwa y Zgorszenia zbronione y oddalone / bładzaci y zwiedzeni na prawa droge zaprowadzeni byli / a jedyną / prawdziwą y zbawienną Wiarą y miłość ku tobie y wszystkim ludziom w nas wszystkim wzrost y pomnożenie bractwa.

Raczej też jako Pan y Rzadca Niebą y ziemię w Opiekę twoję oycowską wziąć nasze nad nami / od ciebie postanowiona Zwierzchność jako to / Najasnyenkego y Najpotężnyenkego Monárche / Cesarzów Rzymskiego / a Królów Hiszpańskiego / Węgierskiego y Czechskiego / Karolów / Pánów naszego miłościwego / wespół z Jego Cesarstwen y Krolewstwen Mości Cesarstwa y Krolewska Pánia Matzónka. Bądźże im sam zawsze y na każdym miejscu przytomny z łaską swoją S. / fortunę wszystkim / ku chwale Imienia twego / ku pospolitemu dobremu / y ku Rozmnożeniu ich Krolestw y Kráin zmierzające wsofie spraw y napełni je niebieskim błogostawienstwem y wszelkim Cesarzskim szczęśliwym powodzeniem.

Mienżę także wzgląd o Boże nasz na obie otw-
dowiłe Cesarzowe y na Archksiążecę Jęz Mości /
y na cato starożytny przeżacny Dom Káfuski.
Rácżże obdarzyć Jęz Cesarsta y Krolewsta Mości /
z Jęz Najásniębsza Cesarsta / Krolewsta y Arch-
książecę Familia / wsółkim niebieskim y ziemskim
błogostawienstwem / racżże je zachować w wsofity
Cesarstym y Krolewstym / żatwse kwitnacym o po-
mnośnym Szczęściu y powodzeniu / aby Jęz prze-
napchualebniębszy Tron / moca Prawicy twojej /
wsółchmogacy / aż do skończenia świata był potwier-
dzony / my y potomkowie naši Cesarstien y Kro-
lewstien łásti / miłości y obrony ustawicznie abyśmy
doznawali y tak pod skrzydłami Jęgo Cesarstien y
Krolewstien Mości / cichy / spokojny żywot wiedli we
wsółłatien pobożności y przystojności.

Także Docze łástaw y wielce miłosierny! racżże
wsółstich Krześciańskich Ewángeličkih Krolow /
Kurfierstow / (Electorow) y Książat S. Pánstwa
Rzymskiego Sercá / ponieważ je masz w rece twojej y
nakłonic możesz jako potoki wod / racżże je spráwować
y nakłonic ku miłości y rozmnożeniu szczereg Náuki
y státecźnie trwájacego pokoju.

A osobliwie poracżamy twojej nieustawiają-
cey obronie y błogostawienstwu twemu S. naše łá-
stawe / jasnie oświecone pánujące Książę y Páná / o
Jęgo książęcey Mości jasnie oświecona Mościwa
Pá

Pania Malżonke; Wiec y wszytkie inne ktorzy z tym
jasnie oświeconym Domem/ potrzebnościa/ miłością
y przyjaźnia są złączeni; jako też jasnie oświecony
Dom Bierutowsty.

Raczej onym wszelakich Książeczych fortunnych
Sukcesow/ długiego życia/ trwałego zdrowia/ nam
wszytkim tu wielkicy pociechy y pożytkowi/ a po
doczesnych/ onych wiecznych zbawiennych Uciech/
gdyn przyjdzie błogosławiona/ od ciebie naznaczona
godzineczka/ łaskawie Użyć.

Ach! dajże o Dnco Niebieści! naszemu miłości-
wemu Dnco krainy naszej/ Bojaźń Zmienia twego/
serce matre/ światło y Książęce myśli/ mądry umysł/
roztropne Ręce/ wierne sługi/ posłuszne poddane y
wszędzie ubłogosławione książęce Pánowanie/ aby
w tych złotych/ zawiślanych y żałosnych czasach/ przed
się twój wielki y Święty Zmienia chwala
w prawdziwym pokorze forytowana/ sprawiedli-
wość/ bez względu osob/ wykonywana/ wzdycha-
jącym/ y utrapionym pomoc pokazana/ Niepra-
wości śmieło wystret uczyniona/ złe słusna surowością
karane/ dobre nadgradzane/ wysokie pomnożenie cą-
żego książęcego Wyrtembergskiego Olesnickiego Do-
mu y Krainy polepszenie/ gruntownie utwierdzone y
tak dżiwne błogosławieństwo twoje wszędzie obficie
znaczące było.

(Tu zaraz musza bydz wytane osobne Formuły/
Zalecania/ Zapowiedzi Dziekowania/ za ksig-
żec Osoby/ ktore przez Listy rozpisané y obpy-
tane zwysakynie bywają.)

Raczej teź na ofu mieć/ cała ksiażeca Rade/ rządz
o sprawui ja Duchem Radoy o mądrości/ badze
sam z nią w sprawach o zabawach panowania/ aby
z postepow o zdrowey Radoy tych Raycow urosła
chwała Imieniomu twemu S. takżewie upodobanie
o znaczne pożytki naszey Mosciwey ksiażecen Zwierz-
chności/ ku dobremu całego Księstwa/ o tu ich wła-
snemu/ żawşe kwitnacemu Szczęściu.

Niechay teź beda w straż/ Opiece o Opatrżno-
ści twojej S. Zwierzchności wszytkie słacheckiego
Stanu/ co sie trzymają Nabożenstwa Kosciola nasze-
go z całym zacnom Potomstwem o Powinnowact-
wem ich słacheckim/ niech im na żadnych dobrach
nigdy nie zaidze.

Prosimy dąlien za wszytkie Ksiażecen Jego
Mosci Urzedniki o Slugi/ za sławna Rade Miasta
tego/ za mieśczań/ za ten cały Zbor Chryściani-
ski/ jako o za wszytkie wierne ksiażecen Jego Mosci
poddane tu o gdzie indzien. Miłosierny Boże! ra-
czej wszytkich w obec o każdego z osobną w łasce
swey S. chować o hoynym błogostawienstwem na-
darzać/ aby prawda twoja Boska/ przypisoina Kar-
ność/ pokoy o zgodą miedzy nami żawşe kwitnela.

Wycż

Użyc też o Dycze łaskaw / Błogosławieństwá
twego światego do wychowánia y Náuczánia sfolney
y inney młodzi / áb y wierna pilnością Náuczanie-
low / Ludzie / Rzecz y pospolitych pożyteczni / w wielu
biegli y sposobni do rozmaitych spraw / tu Siuzbie
twojej y dobremu nášej Dyczyzny w wszyfikich
Staniech ćwiczeni y wychowani bydz mogli.

Náwet rzadz y sprawu wshytkie Chrzescián-
skie Matzonki / Gospodarze y Gospodynje Duchem
twoim Swietym / áb y chodzili przystojnie / przed toba
tu wshytkiemu twemu upodobaniu / á dzieci y czeladz
w Karnosci y Upominaniu Pánstwu wychowali / á
one do wshytkiego dobrego pobudzali / (w cnoty S.
Chrzesciánskie y w Bojazi Boza zaprawowali ;)
á błogosław wshytkie ucziwe kupieckie Handlę y
Gospodárstwa. Zdarz áb y w ziemi nášej chwala
przebywac / miłosierdzie y prawda z soba sie potkac /
sprawiedliwosc y pokon pocatowac sie mogly.
Potlum wshelákie Wojny y niepokoju chcace myśli /
Bunt y trwawe Rády / áb y pokojowi w nášej
Dyczyznie nie przeszkadzaly y onego nie rozrywaly.

Ráczyc sie też zmiłowac miłosterny Boze y
Dycze nád wshytкими niedzynmi / utrapionymi wdo-
wami y sierotami / wiec y nád wshytкими / ktore tu
y gdzie indziej Utrapienie / Ubostwo / choroby / bole
porodzenia (godziny rozwiązania /) głod / niebespie-
czeństwo wojenne y inne dolegalności ogárnelny / In

nad tomi/ ktorzy sie dla Zmienia / twego S. n
prawdy twojej w Nagabaniu/ Wiezieniu n przesła-
dowaniu nandyja.

Racze Ty je ciebie o Boze wszelkie pociechy!
Duchem twoim S. w kazdym ucisku ich / aby to
wszystko za wola twoje Dycowka przyniesi n w
Chrześcianskiej Cierpliwosci Ratunku n wspomozę-
nia twego oczekawali.

A iz tez my wszyscy chleba milego powszedniego
z ręki twojej bracie musimy / tedy racze Dycze łaskaw
Urodzajom ziemskim obficie blagosławic / onych
przysporzyć / dac zbytkne lata ; Blagosław ziemi /
niech nam urodzaje n dostatek zynowosci daje / a
spraw to / zebysmy dary twoje z dziekowaniem przgi-
mowali n uzywali.

A lubosmy wielkimi grzechami naszymi Gniew
twój sprawiedliwy n karni wszelkie dobrze zasluży-
li / wszakze jednak prosimy cie sercem unizonym / o
wierny n miłosierny Dycze! grzechom mlodosci na-
szych n przestępstw naszych nie racz pamiętać / ale
wspomni na nieogarnione miłosierdzie / dobroć n
łaskę twoję.

Racze nas od powietrza morowego / Wndła
Moru / od drogosci / od głodu / od wojny / od
Pożaru ogniatego / od powodzi / świdankow n rozma-
itoch przynad złych n przyypadkow nam wszystkim na
duchy n na ciełe szkodliwych uchować n bronic.

Krotko

Krotko się modlac / prosimy cie o to wszystko
Boże wieczny / o co chcesz abyśmy ciebie prosili / a-
bys to nam łaskawie dać raczył / dla gorzkiego mego i
śmierci Jezusa Chrystusa Syna twego miłego /
który z toba i z Duchem Ś. żywie i króluje w ro-
wnym mocy i chwale / prawdziwy Bóg i człowiek
i Pośrednik nasz błogosławiony na wieki wieków /
Amen.

(Przybądź do tu Prośbami Zalecania albo Dziśko-
wania / pod czas wielkiej suszy albo mroźców / y po ob-
waleniu / przez Biskpa Łaskę / Powiatu y Gromow.)

Należy to jednak pospolicie nadładować:

1. w Niedziele Zapowiedzi tych świąt albo dni Po-
kutnych / albo innych Kazan / które wiec w Tego-
dniu przypadają i odprawowane bywają.
2. Zalecania Komunikantów / Chorych / Brze-
miennych / jeśli tego potrzebują.
3. Dziśkowania za Położnice i te które się wiodzą.
4. Zapowiedzi Umarłych.
5. Zapowiedzi Nowożeńców.
6. Przyczyny za tymi / którym przed kościelnymi
drzwiami stać pozwolono.

Należy ostatek miencyć wzgląd na Ubóstwo / nie prze-
pominajcie krzynek kościelnych / Szkolnych /
Szpitalow i innych ludzi ubogich dobre Świadect-
wo mających / jako y tych za które u drzwi Kościel-
nych

nnych Żalmużny się zbierają / pamiętając na Słowa
Pana Chrystusowe : Szczęśliwsza jest rzecz dawać/
niżeli brać ; przy czym pilnie jeden y każdy będzie się
strzegł zelźnwości y oszukańia Kościoła / ponieważ
na to Karanie y przekleństwo y na dobroczynność
zaiste błogosławieństwo następuje.

Wszelkie inne całego Chrześcijaństwa potrzebny/
wiec y wszystko to / co każdego z osobną z nas dolega
y trapi / przedłożmy Bogu naszemu / w Imieniu Je-
zusa Chrystusa w ten dusilny y nabożny modlit-
wie naszej. A tak już podniosły serca y umysły
swoje tak się zemna (P. Bogu) modlcie ;

A tak także napotym każdy Różnoudzięk swoje Pochyć
będzie powinien Kazanie ; Lecz gdyby Ordynariusz /
dla choroby albo niebytności swojej / zastępce użyć mu-
siał / Spowiedź opuścił / a tak zaraz mówić zaczął :
Jesmy już zbawionego słowa Bożego posłuchali przed-
nośmyś mu wszystko całego Chrześcijaństwa potrzeby y
dolegliwości / w tej następującej Modlitwie.

Rodzółtał wtory.

Jako przetwielebny Sakrament Wieczerzy Pańskiej
w Kościele / przy zgromadzeniu Chrześcijańskim publi-
cznie odprawowany y rozdawany
być ma.

Uwielbowani w Pana. Jż oto teraz Wieczerzę
Pana naszego Jezusa Chrystusa uważać y od-
prawać

práwować wola mamy / w ktorey On nam Cíáło
swoje ku jedzeniu / a Krew swoje ku piánu / ná pot-
wierdzenie wiáry dáć rázył / mamy sie tedy z wielką
pilnością wszyscy w obec y każdy z osobná doświad-
zać / jáko nas Páweł święty nápomina ; ábowiem
ten święty Sakráment / dla ośobliwej poćiechy y
umocnienia dány jest ubogim ztrwożonym Serćoni y
Sumnieniom / ktore grzechy swoje uznawáją y wyz-
nawáją / gniewu Bożego y Śmierci sie lekáją y
Sprawiedliwości kátná y prágná. Jesli boáciem
sámych siebie doświadczámy / y Káždy z nas do ser-
cá y Sumnienia swego wstepuje / jáko Páweł święty
uzy / nie záiste w sobie innego nie znaydziemy / tylko
rozmaíte błárádne grzechy y śmierć / ktoráśmy grze-
chami záslużyli / a prócie sie sobie ztąd żadná miára sámí
pomoc nie móżemy. Dla tegoż náš miły Pan y Zbá-
wiciel JEzus Chrystus nád námi sie zmiłowál y dla
grzechow nášych Czkowiekiem sie stác rázył / żeby
Zákon y wšytké wola Bożá / za nas y nam ku dobre-
mu wypeknił / Śmierć y wšytko cośmykolwiek grze-
chami nášemi záwinili / zá nas / y dla Uwolnienia
nášego / ná sie wzięł y wycierpił. A żebyśmy temu
mocnie wierzyli / y przez Wiare w Woli jego rádo-
śnie żyć mogli / wzięł Chleb po Wieczerzy / dzięki-
wał / łamał y mówił : Bierźcie á jedźcie / to jest Cíá-
ło moje / ktore zá was wydane będzie / to jest / íżem
sie Czkowiekiem stál / y wšytko cokolwiek zginie y cier-
pie / wáś to dar y upominek / zá was / y dla was
wystáwiony ; á ná wyrażenie tey rzeczy / ístoty y swiá-
dectwá / dáje wam Cíáło moje ná pokarm. Tymże
obyczajem wzięł też Kielich y mówił : Bierźcie y pij-
cie z tego wszyscy / ten Kielich jest Klowy Testáment

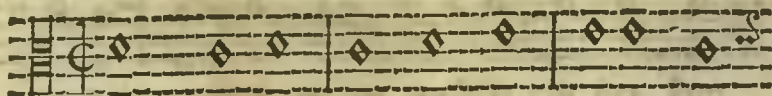

w mojej Krwi / Ktora za was y za wielu wylana będzie / na odpuszczenie grzechow / ile Proś to syniście na Nie wspominać / to jest / gdyżem się Ja za was mi ujął / y grzechy wasze na się wziął / za grzech Samego siebie w śmierci ofiarować bede / Krew swoją przeleje / Łaskę y Odpuszczenie Grzechow wam zaśluzę / y tak nowe Przymierze z wami postanowie / w Którym wam Grzechy odpuszczone y w wieczney niepamięci zatopione będą. Na nieomylną tego Istotę y Swiadcstwo daję wam Krew swoją do picia. Kto tedy tak tego Chleba pożywa y z tego Kielicha pije / a Słowom tym / Ktore z ust Chrystusowych posłży / mocnie wierzy / ten zostawa w Panu Chrystusie a Chrystus w nim / y żyć będzie wiecznie. Przy tym tedy powinniśmy nań wspominać / y jego Śmierć opowiadać / zwołując / iż on dla grzechow naszych umarł / y dla Usprawiedliwienia naszego zaśnie Śmartwych wstał / y Temu za to dziękować / każdy znas Krzyż swój na się wziąć / Jego naśladować / y jedni drugich według Przykazania jego miłować / jako nas On umiłowal; abowiem wszyscy jeden Chleb y jedno Ciało jesteśmy / ponieważ wszyscy jednego Chleba uczestnikami się stawamy / y z jednego Kielicha pijemy.

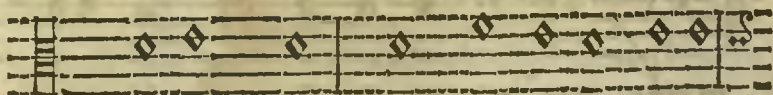
Hinc

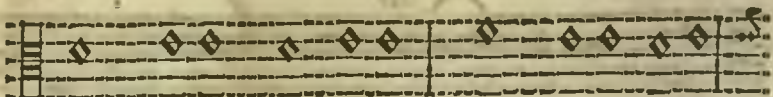
Hinc facie ad Aram conversâ, per Oratio-
nem Dominicam & verba Institutionis, fit
Consecratio, sequente usitata
melodiâ.

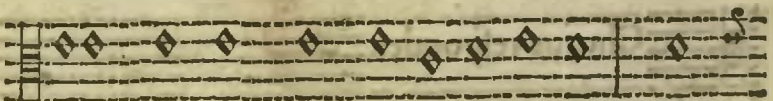
Modl my sie: Dy cze náš ktorys jest

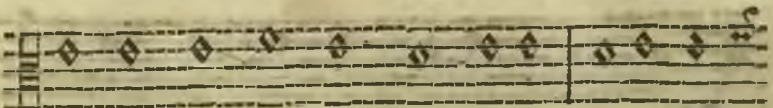
w Niebie siech/ świeci sie Zmie twoje/

przhdz Krolestwo twoje/ bądź wola twoja

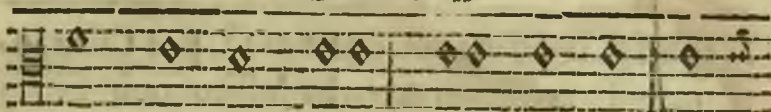

jako w Niebie tak też y na ziemi / Chleb

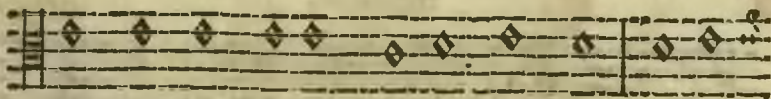

náš po wsze dni day nam dzisiaj / y odpusc

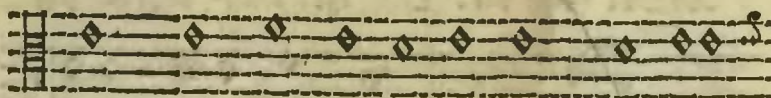
nam

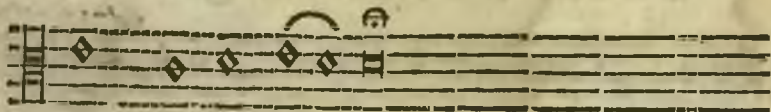
nam nã þe winy/ jãko y my od:

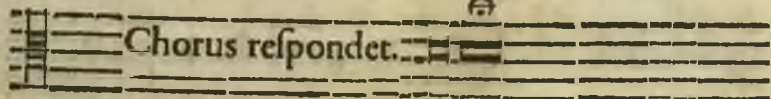
puß cza my nãßym wi no wãh com/ y nie

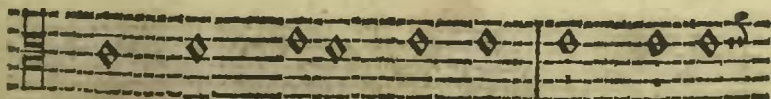
w wodz nas nã po tu þe nie / ãle nas

z baw o de ztego

Amen.

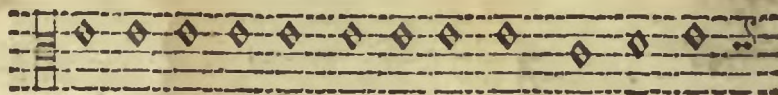

Wm nãß Jezus Chrystus/ tej Mo cy

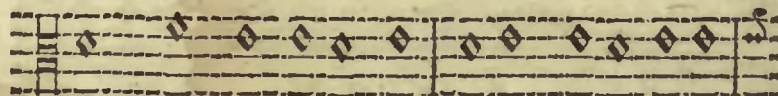
tko:

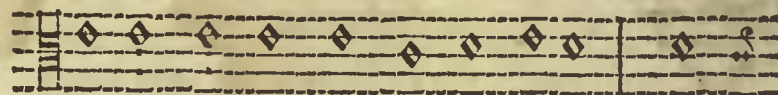
kto reŝ był zdrádzon wziáł Chleb/ á po dzie

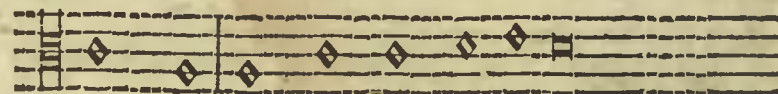
ko wa wŝo tá máł ŋ dáł Uczniom swoim mo-

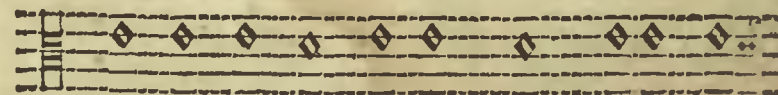
wiac : Bierźcie á jedź cie / to jeŝt Ciáło moje /

kto re zá was wy dá ne bedzie / to

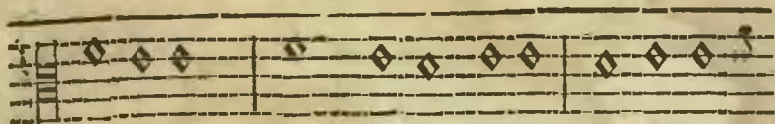

czóń cie ná mo je pámiatke.

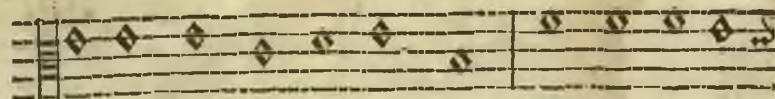

Im że D by czajem / gdy było po
C
Wicczar.

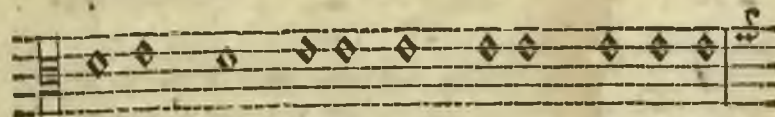

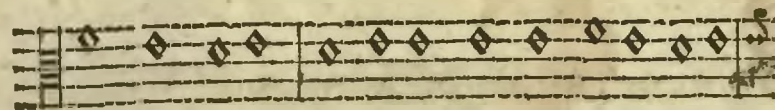
Wiczerzy / wził też y Kielich / a podzie-

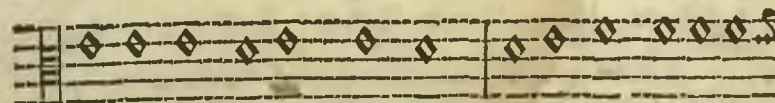
ło waw sy dat im mo wiac : Pii cie zte go

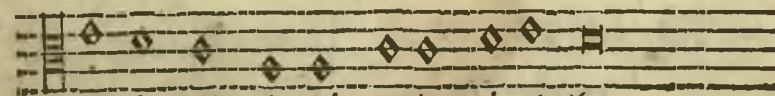
wshscy / ten Kielich jest Nowy Testament

we Krwi mojej, kto ra zą was wy łana bedzie

ną od puż cze nie Grzechow / to czynicie ile troc

pie be dzie cie ną moje pamiatke.

Posthæc vultu rursus ad Populum converso dicatur:

17a to tak sie nabożnie modlacie :

Pante

Ninie Jezu Chryste / acżcim nie jest godzien / abyś
 wszedł pod przykrycie Serca mego / ale jednak po-
 trzebuje / takne y pragne Łaski / pośilenia / pociechy
 y umocnienia przez ten przenaswieśny Sakrament
 twego prawdziwego Ciała y drogich Krwi. A prze-
 toż cie proszę Zbawicielu y Wykupicielu moym jedyny /
 rącz mi użyć twych hojney Łaski / abym ten prze-
 naswieśny Sakrament pokutującym / wierzącym y
 Bogobojnym Serdem mógł przyjąć / ku Umocnieniu
 słabey Wiary mojej / ku odpuszczeniu moich wszytkich
 Grzechow / y ku memu dusznemu Zbawieniu. Który
 z Dyncem twoim y z Duchem S. żywiesz y królujesz po
 wszytkie wieki wieków / Amen.

Sequitur Distributio, sub quā
 dicendum.

Zerżcie a jedzcie / to jest prawdziwe Ciało Pa-
 ną naszego Jezusa Chrystusa za wasze Grzechy
 ną Śmierć wydane / to niech umocnia y zachowuje
 Ciało y Duszę waszą do Żywota wiecznego / Amen.

Zerżcie a pijcie / to jest prawdziwa Krew Pa-
 ną naszego Jezusa Chrystusa / za wasze
 Grzechy wylana / ta niech umocnia y zachowuje Cia-
 lo y Duszę waszą do Żywota wiecznego / Amen.

- Factâ distributione prælegitur
gratiarum actio.

Dziękujemy Pánu Bogu y modlimy ále :

Dziękujemy tobie Wszechmogacy Boże Dnyce nie-
bieski / żeś nas przez ten zbáwienny Dar pra-
wdziwego Ciała y Krwie Syná twego posilił / y
prosimy twego Miłosierdzia / aby nam to służyło
y pożyteczno było / ku mocney Wierze przeciwko
tobie / y ku goracey Miłości między námi wszytkie-
mi / przez tegoż Syná twego JEzusa Christusa
Pana náшего / ktory ztoba / w jedności Duchá
światego żywie y tróluje prawdziwy Bog na wieki
wieków.

**Denique claudit Benedictio, versâ rursus
facie ad Populum :**

**Niech wam Pan Bog błogostáwi / á nie-
chay strzeże was /**

**Niech rozśwét Pan Bog Oświeć swoje nád
wámi / á niechay wani będzie miłos-
ciw /**

**Niech obroć Pan Bog Twarz swoje ku
Wám / á niechay Wám da swoy G.
Pokoy.**

Ko-

Rozdział Trzeci.

Jako Chore nawiedzając / Kommunikować
y Przyprawić.

Umysłowani w Chrystusie Panu / pojeśliście / bez
wątpienia / to Upewnienie y Naukę ze Słowa
Bożego / iż my Ludzie a syscy w obec / jakiegokolwiek
Stanu albo Godności / żadnego niewyminując / dla
naszych wielkich / rozlignych Grzechów / w którychśmy
się pogeli y narodzili / y w nichśmy wżyte / Czas Ży-
wota naszego strawili / nie tylko rozmaitemu Ciężku /
Narzekaniu / Wiedom / Śmieszkom / Stęchaniu / Wbo-
stwu / Prześladowaniu / ale też wielom y różnym / cie-
skim / wielkim y frogim Chorobom / a na ostattek Śmier-
ci dozesney podlegać musimy / przez którą się nasze
nikczemne Ciało w Ziemię y w Popioł znowu obra-
ca / zład jest wzięte. Co uważawszy / to jednak nasze
jest Potiecha / iż Bog dobrotliwy / Ktorego nam Piśmo
Ś. na wielu miejscach Miłośnikiem Ludzkim wysła-
wota / w naszym wiecznym zginieniu woli ani upodoba-
nia niema / ale chce / żebyśmy na Ciebie y na Duszy
Wspomożenie wzięwszy / w Łasce Jego zachowani /
Żywot wlegny otrzymali: Jak nam On właśnie też
swoje łaskawą Wotą nader mile ku poznaniu podaje /
u Proroka Ezechiela w 18. y 33. Rozdziale / Kedy swa
droga ważna Przyślegą potwierdza y oświadcza: **J**ż
jak On jest Bogiem żywiącym / żadnego Upodobania
nie ma w Śmierci umierającego Grzesznika / ale owszem
chce / aby się Grzesznik nawrócił od niepobożności swo-
jej / a żył. Y prawdziwac to / gdy nas Bog Choroba-
mi albo innym ciężkim Brzyżem y utrapieniem na-
wiedza / że nic w rzeczy lepszego y porządniejszego nie-

mąs/ tylko abyśiny się nie omieściwając w prawdzie
 wey Pokucie y Wierze do Boga nawrócili/ a z tym
 niepobożnym/ niepokutującym/ zakaźnym Świa-
 tem w Grzechach nie zmarli/ ale ze wszystkimi/ po-
 kutującymi/ prawowiernymi Sercy w Łasce Bożej
 zachowani y wiecznie zbawieni byli. A chociaż was
 też Bog wiegny/ wszechmocny/ według swojej nie-
 wybadaney Kady y sprawiedliwej Woley y teraz
 cieśka y bolesna Choroba złożył/ macie to przecie/
 względem tego sprawiedliwego Gniewu przeciwko
 Grzechom waszym/ za oycowskie Karanie/ Chłoste
 y Kozge Bożej uznać y przyjąć/ y z Prorokiem Mi-
 cheaszem z siódmego Kozdżiatu mówić: Gniew
 Pański poniosę/ bom przeciwko niemu zgrzeszył. Przy-
 tym jednak cieścić się też macie/ iż Bog przez te wasze
 Niemoc y Niedość Ciała/ nie waszego zniszczenia y
 Potepienia/ ale coś lepszego/ zwołał Zdrowia y
 Zbawienia Dufie waszej szuka y żąda. Powinniście
 się przeto za wczasu z Bogiem pojednać/ do niego
 się w prawdziwej Pokucie y Wierze nawrócić/ tak
 ten miłosćiw y wiegny Bog y Dziec niebieski/ zta
 waszą cielesną Niemocą tak zporządził y sprawił/ jak
 On sam nalepiey wie y widzi/ że się to tu Czi y
 chwale Imienia jego S. y tu waszemu dusznemu Zba-
 wieniu zsiagać będzie. A jeśli do mnie/ jako do po-
 stánowionego Sługi tuteżnego Kościoła y Gminy/
 teraz posłał/ abym was Nauką zbawienną ze Sło-
 wa Bożego cieścił/ y według Kozkazania y Ustawy
 Pana Chrystusowej z grzechow rozwiązał/ y wam
 przeniósł Sakrament Wiegerzy Pańskiej/ Jego
 prawdziwego Ciała y Krwie podał: Wiec was na-
 pominał żebyście się tu naprzed przed Bogiem/
 Serc ludzkich Badaćem/ y przedemną Sługą Jego

w gorzkości Dusze waszey spowiadali / ná co wam/
za Rozkazaniem y Sporządzeniem Pána Chrystusa:
wym / Grzechy odpuszcze / y wam potym przedostoy-
ny Sakrament podam.

Hic, post Confessionem auditam, addatur usitata
Παράκλησις & Absolutio cum hoc voto ex 4. Capite
Philip. vel simili.

Póko Boży / ktory przewyższa wszelki rozum / niech
strzeże serca waszego / y myśli waszych w Chry-
stusie Jezusie do żywota wiecznego / Amen.

Sequitur:

Moy miły Bráćie znowie z wami Psalm 25. Dá:
wida Krolá / ktory jest serdeczną Modlitwą y
Pieniem / w którym / dla grzechow swoich ztrwo-
żone / zasmucone y ztrudniłe Serce y Sumnienie
gorliwie uprasza / aby mu Bog miłościw był / grze-
chy odpuszczył / naprawił je / rządził y sprawował /
Grzechow y Sromoty uchował / á przy tym od
wszystkich Nieprzyjaciół y Złego / Ciężu y Duszy skó-
dliwego wybawił raczył. Tenże śliczny Psalm mow-
cie w Sercu waszym ziemnym / ktory tak brzmi:

Do ciebie Pánie dusze swoje podnoże / Boże mo-
w tobie ufam; niech nie beda żalostydzonych / niech
się nie wesela Nieprzyjaciele moi ze mnie. Al tak
wszystcy ktorzy oczekawają ciebie / nie beda żalostydzę-
ni: Żalostydzeni beda bez przyczyny nieprawosć czyn-
niacy. Pánie day mi poznać Drogi twe / ścieżek
twoich naucz mie: Day aby mi chodził w prawdzie
two-

twojey / y naucz mie / boś ty jest Bog Zbawienia mego / ciebie oczekawam dnia każdego. Wspomni na litości twoje Panie / y na Miłosierdzia twoje / ktore są od wieku.

Grzechow młodości mojej / y przestępstw moich nie rączę pamiętać / według miłosierdzia twego wspomni na mnie / dla dobroci twojej Panie. Dobry y prawny jest Pan przetoż drogi naucz grzeszników / prowadź ciche w Sadzie / a naucz potornych Drogi swojej. Wszystkie scieżki Pańskie są miłosierdzie y prawda / tom / ktorzy strzega przynierza jego / y świadectwa jego. Panie dla Zmienia twego odpusć nieprawość moje / bo wielka jest. Jest, e człowiek co się boi Pana? Naucz go drogi / ktoraby miał obróć. Duża jego w dobrym przemieniać będzie / a Nasienie jego odziedziczy ziemie. Tajemnica Pańska objawiona jest tym / ktorzy się go boja a przynierze swoje oznajmuje im. Dcz y moje ustawicznie patrza na Pana / abowiem On wywodzi z sieci nogi moje. Wyrzycze na mnie a zmituy się nademna / bom jest niedziun y opuśczoney. Utrapienia serca mego rozmnożyli się : z Uciskow moich wywiedź mie. Dbacz udreczenie moje y prace moje / a odpusć wszystkie grzechy moje. Dbacz nieprzyjaćoty moje jako się rozmnożyli / a mają mie nieślusnie w nienawisci. Strzeż dusze mojej / a wyrwi mie / abym nie był pozbawiony / bo w tobie Nadzicie mam. Niemiennosc y szczerość niech mie strzega / bom na cie oczekawał. O Boże wybanżcie Izraela ze wszystkich uciskow jego.

Nato znowicé téż zemną Artykuły Wiary
Chrześciánstkey.

Wierze w Boga Dych / Wszechmogacego Stwo-
rzciciela Niebá y Ziemié.

Wierze y w Jezusa Chrystusa Syna jego jedynego / Pana naszego / ktory sie poczał z Duchá swietego; Narodził sie z Miernych Dziewice / Umieszczon pod Pontskim Pitatem; Ukrzyżowan / umart y pogrzebion / Wstąpił do Pieła / trzeciego Dnia z martwych wstał. Wstąpił na Niebiosá / siedzi na prawicy Boga Dycha Wszechmogacego; ztám tad przyjdzie sadzić Żywe y Umarte.

Wierze w Duchá Swietego / swiety Kościół Chrześciánstki / Swietych Obcowanie / Grzechow odpuszczenie; Ciála zmartwychwstanie / y Żywot wieczny / Amen.

To moy miły Bracie / ná teście Wiare ochrzczony / przez Pana Chrystusa do Kościoła Bożego wśczeptony / y w teyże Wierze musią wszyscy Ludzie żyć y umierać / dcałi inákey usprawiedliwieni y zbawieni bydź przed Bogiem.

A tak czerpaycie z tad Pócieche / á nawlecey z tych trzech ostatnich Artykułow / ktorým kwoli wpytkie inne są podane. Abowiem w tychże mocno wierzymy y wyznawamy / iż nas Bog żadną miarą nie do tego tylko niedznego / Frotkiego y przemiájającego Żywota / ále do innego / dáleko lepszego zwałającego do niebieskiego / zbawiennego y wiecznego Żywota stworzyć / przez Syná Bożego wykupić / y od Duchá S. przez Słowo y Sakramenta poświęcić y nowo odrodzić naszy. Bo rownie dla tego kuże nam

Pan Bog jeſcie po dziś użeń w Słowie ſwoim S.
opowiadać łaskawe Oduſzczenie Grzechow / aby
nas potym na dzień Sadny radośnie wzbudził / y do
Żywota wiecznego w prowadził. Na to teraz ze
Słowa Bożego użynione Upewnienie y Poćleche /
udamy ſie do uſługowania y używania Naſwieſzcze-
go Teſtamentu albo Wieczery Pańskiej.

Zaczynam was napominam / Naprzód / żebyście
Kce y Serce waſze ku Bogu podnioſzy / Paćterż
S. ziemą znowili / jaſ nam ſam Pan Chryſtus na-
czył / y nas pewnie wyſłuchać obiecał: Tym ſpoſo-
bem po Drugie / iż łaknienie y pragnienie Uſprawied-
liwienia Bożego / y ſerdecznie żadać Oduſzczenia
Grzechow waſzych / a naſ miły Pan y Zbawiciel
Jeſus Chryſtus / ſwoje prawdziwe Ciało y ſwoje
drogą Krw za was y za wſytkie Ludzie na Drzewie
Krzyżowym ofiarował y wylał / abyście przez to
od Grzechow waſzych uwolnieni y ożyſceni byli / je-
żeli ſie z tego w prawdziwey Wierze z Serca radujecie
y cieszyście. Wiec was napominam w Pánu / żeby-
ście w prawdziwey Wierze ten drogí y ſwięty Teſta-
ment poważali / a nawlecey te Słowa / w ktorych
nam Pan Chryſtus / ſwoje prawdziwe Ciało y ſwo-
je drogą Krw na oduſzczenie Grzechow darem da-
je / prawą Wiara / w Sercu / ſieczę poymowali /
y przytym na Jego gorzką Mękę y Smierć záwſe
wſpominali / dziękując mu ſerdecznie / zá te niezbro-
dzoną Miłość / ktorą wam pokazał gdy was y
wſytkie Ludzie od Gniewu Bożego / Grzechu /
Smierci / Dyabła y Piękła wybaſił / ná to Jego
prawdziwe Ciało y przenadroſſą Krw zá pewny
Upominek przyjmujecie ciesząc ſie przy tym wſytkimi
dobrodziejſtwy Chryſtuſowemi / y miłoſciwym z
Bogiem

Bogiem Dycem niebieskim Pojednaniem / owsem
błogosławionym przysposobienia Synowskiego / y
Dziedzictwa przyszłego wszystkich dobr niebieskich
Przyświadczeniem.

Modlmy się.

Syże nasz / ktorys jest w Niebie / świeć się Zmie
twoje / przydź Królestwo twoje / bądź wola two-
ja jako w Niebie / tak też y na Ziemi ; Chleb nasz po-
wszedni daj nam dzisiaj / a odpusc nam nasze Winny/
jako y my odpuszczamy naszym Winowancom ; y nie
wiodź nas na Pokuszenie / ale nas zbaw ode złego.
Albowiem twoje jest Królestwo / y Moc / y Chwała na
wieki wiekow / Amen.

Aln nasz Jezus Chrystus / ten Nocy / ktorey był
zdradzon wziął Chleb / a podziękowawszy / ta-
mał y dał Uczniom swoim mowiac : Bierzcie a jedz-
cie / to jest Ciało moje / ktore za was wydane be-
dzie / to czyncie na moje pamiatke.

Zymże obyczajem / gdy było po Wieczerzy / wziął
też y Kielich / a podziękowawszy dał im mo-
wiac : Pijcie z tego wshysch / ten Kielich jest Nowy
Testament we Krwi mojej / ktora za was wylana
będzie na odpuszczenie Grzechow / to czyncie ile troc
pic będziecie na moje pamiatke.

Ná co óte zemna z pokornego Sercá táť modlície :

Panie Jezu Chryste / acžím nie jest godzien / abyś
wšedł pod przykrycie Sercá mego / ale jednak po-
trzebuje / łátnie y prágne Láski / posilenia / pociechy
y umocnienia przéz ten przenaswiewtšy Sákráment
twego prawdziwego Ciála y drogiey Krwie. A prze-
tož cie proše Zbáwicielu y Wšfupicielu moy jedynny/
rácz mi užyczyc twey hoynney Láski / abyñ ten prze-
naswiewtšy Sákráment pokutujacym / wierzacym y
Bogoboyñym Sercem mogł przyniać / ku Umocnieniu
šlaby Wiáry mošy / ku Odpuščzeniu moich wšštych
Grzechow / y ku memu dušnemu Zbáwieniu. Ktory
z Dnyem twoim y z Duchem Š. żywiesz y krolujesz
przez wšštykcie wieki wiekow / Amen.

Sub distributione , quæ post hæc sequitur,
dicatur :

Zerżcie á jedzcie / to jest prawdziwe Ciáło Pá-
ná nášego Jezusa Chrystusa za wáše Grzechy
ná Šmierć wydane / to niech umocnia y zachowuje
Ciáło y Duše wáše do Žywota wiecznego / Amen.

Zerżcie á pšicie / to jest prawdziwa Krew Pá-
ná nášego Jezusa Chrystusa / za wáše
Grzechy wylana / tá niech umocnia y zachowuje Ciá-
ło y Duše wáše do Žywota wiecznego / Amen.

Za

OA to wielkie Dobrodziejstwo / Ktore wam Bog
Dziecie niebieski pokazal / gdy wam z Kęcey Kąski / dla
Syna swego miłego Pána y Zbawiciela naszego JE-
zusa Chrystusa / wasze wszystkie Grzechy odpuszcil / za
Dziecie was y Dziełdżicá Żywota wiecznego przyjal /
jakoż względem tego wszystkiego Wiara wasza przez
ten trogi Upominek prawdziwego Ciała y Krwie
Pána Chrystusa dostatecznie upewniona y utwierdzo-
na jest / jużście tedy teraz Bogu przedwstępnemu
uniżonym Sercem Cześć / Chwałę y Dziełczynię-
nie wdawać powinni: Jązym podniosły Nece y
Serce do Boga / tak się zeming Kroćlichno modkcie:

Dziękuję tobie Wszechmogacy Boże / Dzię nie-
bieski / żeś mię przez ten zbawienny Dar pra-
wdziwego Ciała y Krwie Syna twego posilit / a
proszę twego Miłosierdzia / abo mi to służyło y
pożyteczno było / ku mocnien Wierze przeciwko to-
bie / y ku goracy Miłości przeciwko bliźniemu me-
mu / a ku mojemu dušnemu zbawieniu / przez tegoż
Syna twego miłego JEzusa Chrystusa Pána y
Zbawiciela mego jedynego / Amen.

Niech wam Pan Bog błogostáwi / a nie-
chay Kręże was /

Niech rozśáni Pan Bog Oblicze swoje nád
wámi / a niechay wam będzie miłos-
ciw /

Niech obroć Pan Bog Twarz swoje ku
Wam / á niechay Wam da swoy C.
Pokoy.

NB.

Tá Notulá / jako Chore / á nawlaſcey proſte ludzſie nawiedzáć
y rozgrzćſać / moze ſie poniekd uſtroić / gdyby
náder ſlábi byli / y owſem káždy z Ráznodziejow
poyrzawſzy na Cere záchorzálago / bácznie ſobie ſrom
tego poſtąpić moze.

Rozdział Czwarty.

Jako Nowożenie w Stan Małżeńſki wſtepujace
Wiązác y onym błogostawić.

Umiſłowání w Panu / wlećie dobrze iż Stan S.
Małżeńſki od ſámego Boga uſtáwiony / przyka-
zány y od początku Świátá rożnym ſpoſobem po-
twierdzony y ozdobiiony jeſt / przez ktory ſie Rodzay
Ludzki zachowywa y rozmnaża / ſła jadza / nierząd
y ſplugáwienie Ciała uchrania / w ktorym też Lu-
dzie ku chwale Bożej wychowywání bywáją ; iednak-
że Słowo Boże y káżdodziejne doſwiatlenie nie-
pochybnie uczy / iż on główny Nieprzyjaciél Pokle-
nia Ludzkiego y wſzego porządku Boſkiego Szá-
tan / oto gwałtem uſiłowác / y ná to ſie gádzić be-
dzie / áby temu ſláchetnemu Stánowi preſzkadzác y
on ſromotnie obelżyć mogł. Dla tego potrzeba / áby
káždy w prawdziwey Bogoboynoſci / w Wierze y
uprzymey Modlitwie y w ſwiątobliwym / bogomy-
ſlnym przedſiewzięciu weni wſtepowal / áby takowy
Stan /

Stan / ktory tylko przez doczesną Śmierć rozwód
wziąć może / dobrze się nadał / a Małżonkowie w
uprzymiey Miłości / w dobrej Zgodzie / y jedności
w zażemnie żyjąc / Bogu y Włzśniemu służyć mogli.

Nà to was pytam (Nomen Sponsi) jeśliście się tu
z tey przyczyny stàwili że te Ugùwa Pànnie (Pànià No-
men Sponsæ) tu przy was stojàca / za ślubną Żonę
(Małżonkę) wàże pojąć pràgnięcie ?

Dicat Pràgne.

Jeśli też w Sercu y Sumnieniu wàszym niejaka
Prześlode wiecie / ktoraby temu Małżeństwu przed
Bogiem y przed Ldźmi przećwina być mogła ? Jeśli
żadney nie wiecie / odpowiedźcieś : Nie wiem.

Tymże Obyczàjem pytam was Ugùwa Pàanno
(Pàni / Nomen Sponsæ) jeśliście się tu z tey przyczyny
stàwili / że tego Ugùwego (pracowitego Nomen Spon-
si) tu przy was stojàcego za ślubnego Męża (Mał-
żonkà) wàżego pojąć pràgnięcie ?

Dicat Pràgne.

Jeśli też w Sercu y Sumnieniu wàszym niejaka
prześlode wiecie / ktoraby temu Małżeństwu przed
Bogiem y przed Ldźmi przećwina być mogła ? Je-
śli żadney nie wiecie / odpowiedźcieś : Nie wiem.

- Copula.

Nà to dajcie sobie pràwe Rece.

Młody Pànie (Młozęnto) mówcie zemną :

Za M. biore was sobie M. za jedyną / miłą / ślu-

bna Żone (Małżonka) y ślubuje wam moje Chrześcijańska miłość y Małżeńską Wierność / was miłować y w żadney Przypadzie nie opuścić / aż do mojej śmierci / tak mi Boże dopomóż.

Pani miłoba y wy mówcie zmnę:

Ja M. biorę was sobie M. żą jedynego / miłego ślubnego Meża (Małżonka) y ślubuje wam moje Chrześcijańska miłość y Małżeńską Wierność / was miłować y czcić / y w żadney Przypadzie nie opuścić / aż do mojej śmierci / tak mi Boże dopomóż.

Hic imponatur manus ipsorum manibus, & dicatur:

Te małżeńską Powinność / ktorasście tu przed Bogiem y Zgromadzeniem jego spólnie wyznali / y Rekodaniem y Ustny sobie przysięgli / potwierdzam / y oddaje was wespól w Stan Małżenniski / w Imię Boga Ojca / y Syna / y Ducha Świętego / Amen.

Co Bog złączył / Człowiek niechay nierozłącza.

Instructio.

Gdyżście już oboje / w Imię Boże / w Stan S. Małżeniski wstąpili / posłuchajcież Naprzód Słowa Bożego / jako ten Stan Małżeniski od Boga postanowiony jest.

W pier:

W pierwszych Księgach Mojżesowych w 2. Rozdziale tak napisano: Ażeł Pan Bog / nie dobrze być Człowiekowi samemu / uczynie mu Pomoc / Ktoraby był przy nim. Tedy przepuścił Pan Bog twardey Sen na Adama / y zaśnął: Y wziął jedno żebro jego / y napelniał ciałem miasto niego / y zbudował Pan Bog z żebrą onego / Ktore wyjął z Adama / Utworzył / y przywiódł ją do Adama / y rzekł Adam: Toć teraz jest Kość z Kości moich / y Ciało z Ciała mego: Dla tegoż będzie nazwana Mężatką / bo ona z Męża wzięta jest. Przetoż opuści Człowiek Ojca swego / y Matkę swoją / a przyłączy się do Żony swojej y będą jednym Ciałem.

Po Wtore / posłuchaycie jakim sposobem jedno drugiemu obowiązani być macie / o tym Mattheus uszy w 19: Ażeł Pan Jezus do Sądryzeuszów: Co Bog złożył / człowiek niech nie rozkłada. Ktoby: człowiek opuścił Żonę swoją oprócz dla występku / a innaby pojął / cudzołoczy / a Ktoby opuścił oną pojął / cudzołoczy.

Po trzecie / posłuchaycie też Przykazania Bożego / o wzajemney powinności. O tym tak mówi Apostoł Paweł do Efezow w 5 tym. Mężowie miłuycie Żonę waszą / jako y Chrystus umiłował Kościół / y wydał samego siebie zań / aby go poświęcił / oczyściwszy omyciem wody przez słowo; aby go sobie wystawił chwalebnym Kościołem / nie mającym zmazy / albo zmarzku / albo czego takiego: ale żeby był S. bez nągany. Tak powinni Mężowie miłować Żony swoje / jako swoje własne Ciała. Kto miłuje Żonę swoją samego siebie miłuje; abowiem
E nigdy

nigdy żaden Ciała swego nie miał w nienawiści / ale
je żywi y ogrzewa / jak y Pan Kościoła. Lecz Żony
mają być poddane mężom swoim / jako Panu:
Abowiem Niek jest Słowa Żony jako y Chrystus
Słowa Kościoła: Jako tedy Kościół poddany jest
Chrystusowi / tak też Żony mężom swoim we wszyst-
kim.

Po Czwarte / posłuchajcie także / co Pan Bog
za popolity Krzysz na ten Stan Matrzeński włożył.

Tak Bog rzekł do Niewiastry: Obficie rozmnoży
Boleści y posetia twoje: W boleści rodzić będziesz
Dzieci a wola twa poddana będzie Mężowi twemu /
a On nad toba pánować będzie. A do Męża rzekł
Bog: Niek usłuchał głosu Żony twojej / a jadesz
z drzewa tego / o którym nie przekażał mówiąc:
nie będziesz jadł z niego / przeklęta ziemia będzie dla
ciebie / w pracy z niey pożywać będziesz po wszystkie
dni żywota twego / a ona ciernie y oset rodzić będzie to-
bie / y będziesz pożyczał ziela polnego. W potcie obliża
będziesz pożyczał Chleba / aż się nawrócisz do ziemi /
gdzys z ziemi wzięty / boś proch y w proch się obro-
cisz.

Po Piąte / tym się daley ciebyć macie / iż ten
wasz Stan Matrzeński przyjemny y błogosławiony
jest przed Bogiem: Bo tak jest napisano: Stwor-
zył Bog Człowieka na Wyobrażenie swoje: na
Wyobrażenie Boże stworzył go: Mężczyźne y Nie-
wlaście stworzył je / y błogosławił im Bog / y rzekł
do nich: rozradzajcie się y rozmnażajcie się / y nápeł-
niajcie Ziemię y synicie ja sobie poddani / y pánuycie
nad Rybami morskimi / y nad Ptástwem niebieskim /
y nad

y nad wszelkim Zwierzęm / Który się rucha na Ziemi.
Y widział Bog wszystko / co ugrnił / a to było bär:
zo dobre. Przeto mowi Salomon: Kto znalazł
żone / znalazł rzecz dobrą / y dostąpił łaski od Pána.

Czego ábspicie y wy od Boga dostapili / tál źle
żemna nabożnie modłcie:

Anie Boże Dncze wieczny / Któryś Meżá y Nie-
wiáste stworzył / o do Stanu Málzeńskiego zřa-
dził / przy tym Dwoćem żywótá ubłogostáwił / y te
wielka Tajemnice Syná twego milego JEzusa
Chrystusa / o Kościotá Oblubienice jego przezeń
wyrażił: Prosimy Cie o dobrotliwy Boże / nie do-
puszczajże / ábn to twoje dziecko / sporządzenie y prze-
żegnánie między námi záginać y upásć miáło / ále
ie rácz przy nas łaskáwie záchowáć / przez JEzusa
Chrystusa Syná twego milego / Pána y Zbáwicie-
lá nášego / Amen.

Poim postucháńcie / dla Chreściáńskiego Wprowá-
dżenia / Psalmu 128. Który w Polskim jezpku
tál brzmi:

Błogostáwiony wszelki / Który się boji Pána Który
chodzi drogámi jego: bo prace rák twoich poży-
wáć będzieś: błogostáwionym będzieś y będzieć się
dobrze wodziło.

Zoná twoja będzie jáko Winna Mácica płodna
po bokách domu twego / dziatki twoje jáko łátorośł
E 2 oliwne

oliwne okolo stołu twego. Oto takci będzie błogosławiony Mąż / który sie boji Pana. Niechżeć Pan błogosławi z Synu / abyś patrzył na dobro Jeruzalemskie / po wszystkie dni żywota twego / y oglądał Syny Synów twoich / y pokon nad Jzraelem.

Z tych Słow użyćie śle / iż Bog Chrześciańskim Matzłonkom błogosławić / onych bronić / z Przygod wydzwignąć y obwiesić razy / jesliże tylko w Nim Samym ufają / w Bojaźni jego żyją / w Powołaniu swym wiernie trwają y w prawdziwej Wierze go wzywają y o to go proszą. Co y wy teraz pilnie uważywosy skutkiem pokazyście / Modlitwę waszą głębokim Sercą wzdychaniem do Boga podnosząc / aby On Szatana (ktory tego Porządku y Stanu srodze nienawidzi y nań gwałtem nalega) hamował y gromił / a w was uczynił swej wykonać rzeczy. Co abyśmy pozyskali znowiny z wami Modlitwę Pańską / ale pierwej nad wami tak śle nabożnie modlić bédzimy :

Wszchemogacy przedwieczny Boże / Dncze niebieski / ktoryś jest z Synem twoim namilszym Jezusem Chrystusem y z Bogiem Duchem S. Powodem y Obronca Stanu S. Matzńskiego / te dwie przymiotne (Szlachetne) Osoby wstapity teraz w ten starodawny swiety Zakon / a pragna ktemu twego miłosciwego zezwolenia y Błogosławieństwa. Dla tegoż Cie za nimi pokornie prosimy / weprzżo na nie oczami miłosierdzia twego a rączje / nie tylko

za Chrześcijańskie Matkionki twen S. Ustawy przysłać:
ale też Sercą ich zwiastiem czynsten/Chrześcijańskien mi-
łości/ powinności y wierności złączyć/ a rządzi je Du-
chem twoim S. / aby ten swoy Stan Matzenniści Chrze-
ścijaństwo mogli zacząć/ spokojnie y płodnie posieść/ y
na ostatek/ czasu swego zbawiecznie skończyć/ ku twen
Boskich Chwale/ y ku ich dobremu doczesnemu y wiecz-
nemu Powodzeniu/ dla Jezusa Christusa Syna
twego miłego/ Oblubienica naszego niebieskiego naj-
miłościwszego/ który ztoba y Duchem świętym żywie
y kroluje/ prawdziwy Bog na wieki wieków/ Amen.

Duze nasz/ któryś jest w Niebiesiach/ świeć się
Zmie twoje/ przyjdź Krolestwo twoje/ bądź wola
twoja jako w Niebie/ tak też y na Ziemi; Chleb nasz
powседневni daj nam dzisiaj/ a odpusc nam nasze Winny/
jako y my odpuszczamy naszym Winowancom; y nie
wiodź nas na Pokuszenie/ ale nas zbaw ode złego.
Albowiem twoje jest Krolestwo/ y Moc/ y Chwała na
wieki wieków/ Amen.

Nakoństatek/ niezapominajcie też Ubogich/ tedy
wam też Bog będzie błogosławił. Onże wam te-
dy niech da szczęście y Pożegnanie swoje w Chrystusie
Jezusie Oblubieńcu naszym niebieskim/ Amen.

Gdyby weselnego żądano Kazania y odprawiłoby się/
tedy na to miejsce wżech wypisana Przedmowa/ jak
też po Związaniu (Kopuli) Instrukcia opuszczona będzie/ y
tudzież się po zamknięciu Kazania do Pytania y Przyniesi
E 3 przyp.

przyślapi / po ktorey potym Pierścieni / białoliby / przemienią-
ne beda w te słowá: Przy ten przemiance tych ze Zło-
tá urobionych Pierścieni wspominać sobie macie /
jako ná potym w miłości y w żatości wierność y
wzajemna spoleczność Dobr wáśnych nieprzestánnie
zachować / y Stan wáś Chrześcianańskiemu sličnemi
Enotami błahcieć y zdobic macie / czego wam Bog
z łaski swey niechay užycz / Amen.

Ná to posłuchaycie Psálmu 128. Dawida Brolá/
dlá Chrześcianańskiego wrodzenia.

Błogostáwionę wśelki / ktory sie boji Pána / kto-
ry chodzi drogami jego : bo prace rak twoich
pożywać bedziesz / błogostáwionym bedziesz y bedzieć
sie dobrze wodziło. Zoná twojá bedzie jako Winna
Máćica płodna po bokách domu twego / dziatki two-
je jako látorosle oliwne okolo stołu twego. Oto
táki bedzie błogostáwionę Mąż / ktory sie boji Pá-
ná. Niechzeć Pan błogostáwi z Synu / ábys pá-
trzył ná dobro Jeruzálemskie / po wśytkie dni żywo-
tá twego / y ogladać Syny Synow twoich / pokoy
nád Izraelem.

Czego ábyscie y wy od Boga navedobrotliwego dosłapili/
zmowiemy z wámi wśysco Pacierz S. ále naprzód ná-
wámi ták sie modlić bedźimy:

W Szechmogach wieczny Boże / Dnyce niebieski /
ktorys jest z Synem twoim namilśym Jezu-
sem Chrystusem / y z Bogiem Duchem S. Powodem
y Dbron-

y Obronce Stanu świętego Miałzeńskiego / te dwie przytomne (Szlachetne) osoby &c. Vide supra paginā precedente 36.

Gyze náš / 2c.

Przy tychże Słubách może się też po Modlitwie Pánskiej zwyczajnym pozegnáním Kościelnym Zámknienie uczynić.

Ala przy Słubách Szlachetich Psalm 128. niema bytż pter-
wšego Dnia Gytány / gdyž ábo z niego / ábo z innych do tej
Máterey slujących Textow ná zájutrz / osobliwe weselne
Razánie zwyklo się odprawować ; Záraz tedy po Slubie y
po přemienianiu Piersćení / teraz pomieniona Modlitwa y
Požegnáním Zámknienie się uczyni / tym sposobem jáko y
drugiego Dnia Weselne Razánie / po ktorym násládujaca
używać się może Modlitwa :

Wszchemogach / wieczny / prawdziwy Boże / kto-
jest Powodem y Miłosnikiem wszytlich Enot
y Czystości / y Sames do tego Stan Miałzeński wy-
stawił y zřadził / że dwoje Serce w jednym Ciele / w
prawdziwym miłości y w nierozetwáneny zobopolno-
sci żyć mája / přez co nieprzystonna žádza y nieczy-
stosc / zniesiona / narod Ludzki / z ktorego ty sobie Ko-
ściol zgromadzaš / rozmnożony / y Dn pociesny y rá-
dosny Obraz Syná twego milego / ktory Ciáto ná-
še y Krew náše ná sie wziął / y známi sie w láscie y
w miłosierdziu záslubit / wyrażony jest. Džekuje-
myč Ustny y Sercem / iž nas tážke twego S. Zřádze-
nia uczestníkami czyniš y zá godne počyntaš. A pro-
simy Cie serdecznie rácz nas oswiecić Duchem twóim
S. y w prawdziwym Wierze y Pobožnosci zachować /
Amin

Asmodeuszowi y wŝytkim jego zamysłom wŝstet czyn-
 nic / murem Obrony Aniołom twoich świętych nas
 otoczyc / abyŝmy według twey Boskiej woli y rozka-
 zania twego / w Miłości y w Jedności / w prawdzi-
 wey Wierności y Matżeńŝkiej Czystości przyjaźliwy
 y pobożny żywot wiedli / pomocy twojej y błogo-
 sławieństwa doznawali y ze wŝotkiemi pobożnymi
 Chrześciańskimi Matkonnkami wieczn ie zbawieni by-
 li / przez Jezusa Chrystusa Syna twego miłego
 Oblubienca naszego niebieskiego / ktory z toba y z
 Duchem Ś. żywie y króluje / prawdziwy / przedwie-
 czny / wŝechnocny Bog / pochwalony y błogosławio-
 ny na wieki / Amen.

Rozdział Piąty.

Co za Urthfulty / pewnego czasu / dla różnych prze-
 stępk strone Matczeństwa / także przp. Chrście / strone
 Smotrow (Chrześcnych) y przy zachowaniu
 Porządku u Komunitę / dorecznie opo-
 wiadane bydź mają.

W onieważ w rżeczach Matżeńŝkich różne kłopoty y
 Rozroźnienia wielokroć zachodzą / ktorymi kłoli
 Zwierzęchność y Różnorodzieje / z wielką pracą y trud-
 nością rozśadek y zgodę czynić muszą / potrzebą prze-
 to / żeby się co doś / Czasu pewnego / pospolitwu z
 Kazałnice opowiadało / co się za ludźmi tu przy ną-
 szych Kościołach Sluby zakazuje.

I.

Tym / co zjad inąd do nas przychodzi nie mając
 swia-

świadeżnych listow / jesliby gdzie indziej w
Małżeństwo nie żyli albo jesliby też za wiado-
mością / Kąda y wola Kozłicow y Dpietunow
swych / Etorzy namiesznikani są Kozłicow / to
się działo albo nie.

2.
Tym / co przed Dpowiadan'em na Wesele prośa /
obawając się / aby Małżeństwo ich / przez za-
powiedź tych / co do tego lepszę prawo mają /
przeszkody nie wzięło.

3.
Tym co nad wiadomość y wola Kozłicow / albo D-
pietunow pokatnie się zaślubują / albo wlec przez
inne złe ludzkie obmowien / albo też zgola tajem-
ninie uwodzeni bywają.

4.
Tym / co nie mogą pokazać / jeśli ich ślubna Żona albo
ślubny Mąż gdzie indziej umarł / bo długie nie-
powrocie z przygody / nierozkasa Małżeństwa.

5.
Tym / co ze złym Sumnieniem w stopnie Pokrewności
y Szwągierstwa / prawem Bożym y Cesarstwi
zakazane zachodzą / y takim Brwie zgwałceniem /
albo Kazirodztwem całą Krainę obciążają y sprą-
wiedliwy Gniew Boży z innymi pospolitymi
plagami / na się y na całą Krainę swowolnie
zaciągają.

6. y na ostatek.

Y tym się Ślub dać nie może / Etorzy nie dla Cudzo-
kostwa / przed porządnym Prawem / rozwie-
dzeni są / ale się opuścili / albo dla Niezoboystwa /
Kradzieży / Szalbierstwa / Pijaństwa / albo Pie-
dy z sobą mieścić nie chcą / albo jakiekolwiek wlec
inne

Inne przygyny bydy mogą / Etere żadnym prawem małżeństwa rozłączyć nie mogą. A tak będzie każdy wiedział / jak się według tego napotym sprawować ma.

3 Kmotrami jednak albo z Chryześnymi taki się napotym przy Chrście zachować ma porządek.

1.

Na trzech Kmotrach każdy przedstawiać powinien / y niſt się temu napotym rad nie rad / oprocz dozwolenia Księżcego / sprzeciwiać nie ma / owi zaś / co ich za Dispensacją y nadaniem / nad pierwszą ligę / więcej przyprowadzą / od każdego do Kościoła Słoty oddadzą.

2.

Dziec / Ktory Dziecię swoje do Chrstu pošle / nie tylko Księdzu Chrześ opowie / ale też według starodawnego zwyczaju / Kmotry na Cedulae zapisane z sobą przyniesie / tak na Wsi / jak w Mieście ; aby wiadomo było / co się za Ludzie / do takiej chwalebney Chryześciańskiej Sprawy zajmują. Albowiem jawni Wzgąrdziciele Słowa Bożego y Sakramentow / Wpłotecznicy / Cudzołożnicy / Pijące y tym podobne złego imienia Osoby / co się ze złym Sumieniem włożą / y w znajomitych Występkach / bez wstydu / swobodnie trwają / y tym wszystko zgromądzenie bardo pogarszają / nie będą napotym przy Chrście za Kmotry przypuſzeni.

3.

Szlachta / uchodząc napotym wśelskich Przygod y
Nieporządku / Dziatki woch / nad Tydzień
niechrześnionych zostawiać nie mają / którzy by jednak
temu się sprzeciwiali / y takim Dziatkom / nad
Dzien osmy bez Chrztu leżeć dali / a Wine po-
padać mają.

4.

Ná Spowiedzi y przed Ostatkiem / przy rozdawa-
niu naswietłego Sakramentu / skromności y cby:
gąyności Chrześciańskiej / jeden drugich niepo-
przedzając / zająć będąc / naprzód Poglę-
wie Niesie / Potym Płec Białogłowską z usze-
wością y ze drżeniem przystępować będą; Zeby
się tak wrytko według Nauki Apostoła Pawła
porządnie y obyczajnie działo.

Rozdział Czwarty.

Jako się ma Chrześc odprawować.

Napomnienie Chrześciańskie przede Chrztmem.

Namiłowani Chrześciańskie / słyszmy każdodziennie że
Słowa Bożego y doznawamy tego w żywotie
naszym y w śmierci / iż od Adama wszyscy w obec w
Grzechach się poczynamy y rodzimy / dla którychby-
my też pod gniewem Bożym ná wielki potępieni by-
musieli / gdyby nam Jednorodzony Syn Boży / Pan
y Zbawiciel nasz Jezus Chrystus z tamtąd niebył
pomógł. Ponieważ tedy to przytomne Dzieciatko /
tym równie jadem Grzechu / którym y my / w Na-
turze swojej zarżone y splugawione jest / dla tego by
też

też w wleczney śmierci y potępieniu zostawać musiał;
 to; ale Bog Dziec niebieski wszelkiej łaski y miłości:
 dzia Syna swego miłego Jezusa Chrystusa wszyst-
 kiemu światu / a tak potym y naszym działkiem / nie
 inaczey jak y w leciech doskonałym / przyobieczał y
 zesłał / Który także wszystkiego świata Grzechy nosił /
 y małe działki niemniej jak y dorosłe / od Grzechu /
 śmierci y zastracenia wykupił y zbawił / Kładąc je do
 siebie nosić aby im błogosławił / Ktore On też łaską
 wole przyimuje y onym Królestwo niebieskie obiecuje.
 Chciejcieś tedy z Chrześciańskiej miłości za tym obe-
 cnym dzieciątkiem przed Bogiem się sczerze ujać / a
 ono Panu Chrystusowi / na jego przykazanie y miło-
 ściwą obietnicę w prawdziwej Wierze y serdeczney
 Dufności przedniożysz / o odpuszczenie Grzechow / a
 żeby też do Królestwa łaski y zbawienia mogło bydź
 przyiete / pilnie się za nim przyczynić / w tej dusznej
 Nędzy / iż nasz miły Pan y Zbawiciel Jezus Chry-
 stus / ten uzynek miłości temu niedzielnemu dzieciątku
 wystawiony / miłościwie od was przyjmie / y Mo-
 dlitwę waszą zaiste wysłucha / bo On sam małe dział-
 ki do siebie nosić kazał / y one do Królestwa swego
 przyjąć oblecał.

Imię Dzieciątka tego ma bydź N.

Sequitur Exorcismus.

Ksiądz niech mowi:

Wznidź Duchu nieczysty y daj mięci Duchami
 śmięci

Potym uszyńcoſy Krzyż ⁊ na Czele y na Piersiach
rżecze :

Przyimi znát Krzyżá S. y ná Czele y ná
Piersiach.

Modlmy się.

Szechmogach wieczny Boże/ Dnyze Páná náſe-
go JEzusa Chryſtusa/ wzywam cie nád tym
ſłużeńnikiem twoim N. (nád ta Służeńnica twoja)
ktory (ktora) o Dar Chryſtowego proſi/ y twojen
wieczny láski/ przez to duchowne Nowo odrodzenie
potrzebuje/ przyimi go Pánie/ á jákoſ powiedział:
proście á weźmiecie/ ſukancie á nándżicie/ kołáccie/ á
będzie wam otworżono: Udárujże tedy tego (te) kto-
ry (ktora) proſi/ á otworż drżwi temu (ten) ktory (kto-
ra) kołáce/ áby On (Oná) wiecznego błogostíwien-
ſtwa tego niebieſkiego omhcia doſtąpił (doſtąpiła) y
obiecáne Kroleſtvo dárú twego przyjął (przyjęła)
przez JEzusa Chryſtusa Páná náſzego Amen.

Modlmy się dáliej.

Szechmogach wieczny Boże/ ktoryś przez
top / według twego ſurowego Sadu /
niemierny Świat potępił/ y wiernego Noego
mo ósmego / według twego nieźbrodzonego
łóſierdżia záchował/ á zátwardziálego Fára
z iego wſytkim Woſtkiem w czerwonym Mor

topił / y Lud twoy Izraelski suchos przez nie przepro-
wodził / czymś to Dmynie twego Chrztu S. przyszle-
go wyraż / y przez Chrztu twego milego Syna / Pá-
nà naszego JEzusa Chrystusa / Jordan y wszytkie
Wody / ku zbawieniemu Potopu / y ku hoynemu
Dmyniu Grzechow poświęcił y postanowił. Pro-
simy Cie przez toż twoje / nie wymowne Miłosier-
dzie / abyś rączył nà tego Sluge twego N. łaskawie
wetrzec y onego w Duchu prawdziwa Wiara udá-
rować / żeby przez ten zbawienny Potop w nim uto-
niło y zaginęło / wszytko to / co przyrodzeniem ma od
Adama / y on sam do tego przyczynił / à on z liczby
niewiernych wylaczony / w Urce świętey Chrzescián-
stwa / sucho / y bezpiecznie zachowany / żywse pała-
jący w Duchu / wesoty w Nádziejey Zmieniowí twe-
mu służył / aby tak ze wszytkimi wierzącymi / według
Obietnice twojej godnym się stał żywota wiecznego /
przez JEzusa Chrystusa Pánà naszego / Amen.

Poprząsiegam cie Duchu świętym: w Imie Oycá ✕
y Syná ✕ y Duchá św. etego ✕ abyś wypędził /
y ustąpił od tego Slugi N. (Służebnice) JE-
zusa Chrystusa / Amen.

Posłuchajmy Ewangelien Mária świętego.

W On czas / przynoszono do JEzusa dziatki / aby
On sie ich dotykał: ale Uczniowie gromili te / ktor-
zy je przynosili. Co ujrawszy JEzus rozgniewał
sie / y rzekł im: Dopuszczcie dziatkom przychodzić do
mnie /

mnie / a nie zabraniaćcie im / abowiem takich jest
Krolestwo Boże. Zaprawdę powiadam wam / kto-
bykolwiek nie przyjął Krolestwa Bożego jako Dzie-
ciatko nie wnidzie do niego. I biorąc je na łokcie
swoje / y kładąc na nie Rece / błogosławił im.

Ná to bedźlemy wespół mowić Pańterz
świety.

Duze nasz / ktoryś jest w Niebiesiach / świeć się
Zmie twoje / przyńdź Krolestwo twoje / bądź wola
twoja jako w Niebie / tak też y na Ziemi ; Chleb nasz
powšedni daj nam dzisiaj / a odpuść nam nasze Winny/
jako y my odpuszczamy naszym Winowaycom ; y nie
w wodź nas na Pokuſzenie / ale nas zbaw ode złego.
Abowiem twoje jest Krolestwo / y Moc / y Chwała na
wieki wieków / Amen.

N. Pan Bog niecháy strzeże weſćcia twego
y wyſćcia twego od tad aż na wieki /
Amen.

Pocym nlech się Każe Różnodyjeja Dſieciotku przez Chreſtſni
Dyablu odrzekać w te ſłowa :

Chreſtſni miánuyćie Dziećcie ? R. N.

N. Odrzekaſ się Dyabła ? Odrzeka.

Y wſytkich Uczonekwo jego ? Odrzeka.

Y wſytkich Nieprawoſci jego ? Odrzeka.

ſni miánuyćie Dziećcie ? R. N.

N. Wierzyś w Boga Dycá Wszechmogacego /
Stworzyciela Niebá y Ziemie?

Odpowiedź: Wierze.

N. Wierzyś y w Jezusa Chrystusa Syná jego
jedynego Pána nášego / ktory sie poczał z Duchá
światego; Narodził sie Máryen Diewice. Ume-
czon pod Pontským Pilatem; Ukrzyżowan / umárt
y pogrzebion. Zstąpił do Piektá / trzeciego Dniá z
martwych wstał. Wstąpił ná Niebiosá / siedzi ná
prawicy Boga Dycá Wszechmogacego; ztamtad
przychdzie sadzić Żywe y Umárte?

Odpowiedź: Wierze.

N. Wierzyś w Duchá Światego / świety Ro-
ściół Chrześcijański / Światech Obcowanie / Grze-
chow odpuścienie / Ciátá zmartwychwstanie / y Ży-
wot wieczny?

Odpowiedź: Wierze.

N. Chcesz bydź ná te Wiäre ochrzcżony? (ochrzcżona?)

Odpowiedź: Chce.

Potym niechay bierze Dzieciátko ná łóćle swoje / á polewa jemu
po trzy Kroć Główe Wodą temy słowy:

Chrzcżesni miánućcie Dziećcie? R. N.

N. Ja Ciebie chrzcże / w Imie Boga Dycá / y Syn-
ná / y Duchá światego.

Chrzcżesni dotpłayćcie sie Dzieciátká ná znák Chrystu
jego.

Potym

Potym Rósłódz niechay mowi / poſi Dzięciatku Poſułka
(Krzęſnał / zgłębko) ná Głowkę / Kládzie /
te ſłowá :

Przyimi te czyſta / jaſna / niepokalána Száte /
która znaczy niewinnoſć / Zbáwiciela náſzego JE-
zuſá Chryſtuſá / dla ktorego cie Bog zá Syná y
Dziedzicá Kroleſtwa niebieſkiego przyjał y przyſpo-
ſobit / Amen.

Bog wſzechmogacy / y Dócec Pána náſzego JE-
zuſá Chryſtuſá / ktory cie z nowu odrodził przez Wo-
dę y Duchá ſwiętego / y odpuſcił tobie twoje wſytk-
kie Grzechy / ten cie niechay umacnia y potwierdza
łáſką ſwoją do żywota wiecznego / Amen.

Odchodząc ode Chrztu.

Poſłoy Boży / niech będącże ꝑcoba / przeż
JEzuſá Chryſtuſá Śwátło prawdżtwe
Śwátacá / Amen.

Náſtáduje nápomnienie do Chrześniých.

Ná oſtátek / nápominaſ was Chrześniých z Po-
winnoſci y mocy Chrześciańſkiej miłoſci / ktora-
ſcie tu teraz / ná mieyſcu tego Dzieciatka / przy Chrźcie
wyſwiałaliſ / że / gdyby to Dzieciatko Rodzicow
ſwoych / przeż Śmierć / albo inny Przypadek pozbyło
(tego Boże w długim czasie niedopuszay) żebyſcie /
Naprzód / jeſliby to potrzeba wyſciągáł / o jego
niepokalánym w Stanie Małżeńſkim Urodzeniu
G y

y Chrześcijańskim Dchrżeniu należyte dālł Swiā-
dectwo.

Po Wtore / żebyście je według Nauki Aposto-
ła Pāwła w Bojāżni Bożey / Cnotae y Uczciwość
pilnie y wiernie wychowāć dopomogli / y o to śle na-
wiecey stārālł / żeby w naprzednieyších Cześciāch
Nauki nāšey Chrześcijańskiej / ile potrzeba / wyczerpi-
czone było / zwłasczā w Dzieśleciorgu Bożym Przy-
kazaniu / z kādby śle Grzechu swego / y Gniewu Bo-
żego przeciwko Grzechu znāć uczyło. Potym w gło-
wonych Członkāch Wiāry nāšey Chrześcijańskiej / aby
mogło wiedzieć / jākō y przez coby zbāwione bydź
miało. A nā ostatek / żeby śle też nānczyło Pānierzā
y innych Modlitw Chrześcijańskich / z kādby Boga w
Duchu y w Prawdzie wzywāć y Jemu prāwie służyć
mogło / po kiby Bog nā nim tego nie wypelnił / co te-
raz nā Chrście zāczāł / y ono śle Dziedzicem Krōle-
stwa niebieskiego y Żywotā wiecznego stać mogł. .

Czego Boże rācz użyciye temu Dzieciatku nam y
mśnitkim prāwowiernym / pobożnym Chrześcianom /
dia Syna swego miłego Chrystusa Jezusa / Pānā
y Zbāwiciela nāšego jedynego / ktory z Dccem n z
Duchem swietym żywie y kroluje prāwżiwō / jedyny
Bog / pochwalony od tad aż nā wieki wiekow / Amen.

Notula.

śle nā Chrzcīnāch Szlāchectkich w prżed kazāć bedzie /
tedy śle miāsto tego / wygōrę podānā Prżedmowa opuści /
y zāraz / po skōńczyniu Nowy / Rāznodzieśnā mowić po-
żnie: Jmīe Dzieciatka tego mā bydź ie.

O Chrście

O Chrzście Przynadnym.

GDy się Dzieciatko z potrzeby domą ochrzczi / a zo-
 stanie żywo / ma przeniec potym z Chrzestnymi / y
 z innemi zaproszonymi Świątkami w Kościele u
 Chrzcielńce Ksiedza bydz jawnie stawnione / tedy
 wszyscy z Dzieciatkiem przed Ksiedzą przystąpić ma-
 ją / a On je tak przesłuchać ma:

Ochrzcieliscie to Dzieciatko? **R.** Ochrzcili.

Ktoż przy tym był? **R.** Ci a oni.

Ktoż je ochrzcił? **R.** Ja.

Coscie za Formy y sposobu / do tego żązywali?

R. Ochrzcielismy je Woda w Imie Boga
 Dycą / y Syna y Ducha świętego.

Stoiicie tego przed Bogiem y przed Ludźmi?

R. Stoiimy.

Ktorzyś sa Chrzestnymi? **R.** My.

Y wy także osobliwie świadawć bedziecie / iż to
 Dzieciatko według Rozkazania Pána Chrystusa
 prawie ochrzczone jest / Woda / w Imie Boga Dycą /
 y Syna / y Ducha świętego.

Ponieważescie tak ochrzcili / jak Pan Chrystus
 przykazał / y tego stać chcecie / a jako Chrystus mo-
 wił: iż w Wschiech dwu albo trzech Świątkow stane-
 ło każde Słowo / tedy ja też wyznawam / y powi-
 nieniem wyznać / iż jest prawie ochrzczone / y Chrztu
 ponowienia nie potrzebuje.

Po Wtore / posłuchawcie też z Ewangeliey
 słow Pána Chrystusowych / tedy On Dziateczki
 przyślimuje do Żywota wiecznego.

W On czas / przynoszono do Jezusa dziatki / aby
sie ich dotykał: ale Uczniowie gromili te / ktor-
zy je przynosili. Co ujrzawszy Jezus rozgniewał
sie / y rzekł im: Dopuszczcie dziatkom przychodzić do
mnie / a nie zabraniajcie im / abowiem takich jest
Krolestwo Boże. Zaprawdę powiadam wam / kto-
bykolwiek nie przyjął Krolestwa Bożego jako Dzie-
ciatko nie wnidzie do niego. Y biorąc je na łokcie
swoje / y kładąc na nie Ręce / błogosławił im.

Po trzecie / posłuchajcie też Wiary / na ktora
to Dziecię ochrzczone jest / w ktorey też ma bydź wy-
chowane.

Wierze w Boga Dnca / Wszechmogacego Stwor-
zyciela Niebą y Ziemię.

Wierze y w Jezusa Chrystusa Syna jego je-
dynego / Pana naszego / ktory sie począł z Ducha
światego; Narodził sie z Maryną Dzielwice. Ume-
czon pod Pontskim Pilatem; Ukrzyżowan / umarł
y pogrzebion. Zstąpił do Piekiła / trzeciego Dnia z
martwych wstał. Wstąpił na Niebiosą / siedzi na
prawicy Boga Dnca Wszechmogacego; ztamtąd
przychodzi sadzić Żywe y Umarłe.

Wierze w Ducha Światego / świętą Kościół
Chrześcijański / Świętą Obcowanie / Grzechom
odpuszczenie / Ciała zmartwychwstanie / y Żywot
wieczny / Amen.

Po Czwarte / (Hic impone manum puero)
modlmy się też za tym Dzieciątkiem / żeby mogło w
teyże Wierze zachowane bydź y one wyznać.

Hic flexis genibus cum Compatribus &
aliis dic Orationem Domi-
nicam.

Ojcze nasz / ktoryś jest ty Niebiesiech / świeć się
Zmie twoje / przyjdź Królestwo twoje / bądź wola
twoja jako w Niebie / tak też y na Ziemi ; Chleb nasz
po wsiedni daj nam dzisiaj / a odpuść nam nasze Winny /
jako y my odpuszczamy naszym Winowaycom ; y nie
wiodź nas na Pokuszenie / ale nas zbaw ode złego.
Albowiem twoje jest Królestwo / y Moc / y Chwała na
wieki wieków / Amen.

Postea surgens, dic Orationem
sequentem.

Bóg wszechmogący y Ojciec Páná naszego JE-
zusa Chrystusa / ktory cie z nowu odrodził /
przez Wodę y Ducha świętego / y odpuścił ci twoje
wszystkie Grzechy / tenże ciebie niech umocnia Łaską
swoją do żywota wiecznego / Amen.

Pokozy Boży ntech będzie z toba przez
JEzusa CHrystusa Światło prawdziwe
Świata / Amen.

Rozdział Stodmy.

Jako Szczęśliwiołki w wodzie / y co za Formy przy
tey Szczęśliwiołce zażywać / Ktorey Dzieci po
Chrzeście umia / to / także y przy tey / conieżywy płod
miała / á przecie pragnie bydy
w wodzona.

Pan Bog niech strzeże wascia waszego y wyscia
waszego / od tad aż na wieki wieków / Amen.

Nieśmowań w Panu / wiecie dobrze / iż Dekret
Boży wyszedł na wszystkie Niewiaśty / że one
Dziatki swoje w Śrąsunku y boleściach rodzić muszą /
á to dla Przesłępiwa pierwośey Niewiaśty Ewy. A
choćas Ewa ze wszystkich innymi Niewiaściami na
wieczne potępienie skuszenie zarobiła / jednakże Bog
miłosierdzie swoje okazać / y Błogosławieństwo w
Chryście Jezusie zaśie dać / y Płodności od Nie-
wiasci objąć nie rasył: przez Ktore miłosierdzie Boże
napominam was / y proszę żebyście pilnie uważyli / jako
Bog w tych dniach / gdyście brzemienną byli wszystkie
Kroki wasze y ślapienia zachował / y wam w żadne
škodliwe niebezpieczeństwo w paść nie dopuścił. Y
to uważnie rozbić macie / jako was Bog gąsnu
Porodzenia obronił / y kiedy wszystka pomoc Ludzka
ustawała / was wspoła z Synem płodem dziwnie
zachował y rozweselił / oaxem wasze miłe Dzieciatko
przez Chrześc w poget y łasbe wybranych swoich
wzięcił / iż już jest do Królestwa Bożego nowo od-
rodzone / Ktoremu Aniołowie Boży służą / y o nim
zawsze pieśń mają. Za co wszystko powinniście Dycu
waszego

wšęgo miłosierdża uprzymie dziękować / y onego
w Imieniu namillšęgo Syna swęgo dālu y gorliwie
prosić / y sāmī tātžę możney pilnošći nāsożyć (ābo-
wiciem z tego nā Lžien sadny računek oddać maie)
žeby to wāžę Dzieciatko w prawdziwey Znajomości
Božey / Chwale / Czci y Posłuszeństwie / owszem
wam samey ku Pocięu y radošći / we wsęlatich
Cnotach y Uczciwošći wychowane / Żywot swoy
według woli Božey y upodobania prowadzić y skon-
czyć mogło. A przetož podniożsy Serce wāžę ku
Bogu / tāk śie zemną modlićie:

Ninie Boże Dnyce wieczny / dziękujemne ze wszyt-
kiego Serca / za te twoje Pocięu y Pomoc / kto-
ras Służebnicy twójey przy Poczeciu / Nożeniu y
Perodzeniu Dzieciatka ję pokazał / y oneš miło-
sciwie w każden przynodię zāwārował / y z ię
Brzemienia małżeńškiego radošnie rozwiązał. Pro-
simy Cie przez twoje wielkie miłosierdzie rācz ja z ię
Dzieciatkiem / Imieniuwi twemu przez Chrzęst przy-
właszczołym / pod twoje wieczna opiekę przyjac / w
bārwę łāski twojey one rozkošznie przybrać / przy
Wierze Chrzęścianskiej y Bogoboznym Żęciu zā-
chowāć / y z twęgo śczodrobliwęgo Błogosławien-
stwa wszytkięgo Dusz y Ciātu potrzebnęgo dożyćne /
przez JEzusa Chrystusa Syna twęgo miłęgo / który
z toba y z Duchem Ś. żyje y króluje prawdziwym
przedwiecznym Bog / pochwalony nā wieki wiekow /
Amen.

Gdyże nāż / 1c.

Łaska

Pasłá y miłósterdźte Boże niech będą z wa-
mi ná wśelki czás / y niechay was zácho-
wuje w prawdźiwey Wierze do Żywotá
wiecznego / Amen.

Tu nástádaje wywod ten Szczęśliwiołki ktorey
Dziecie po Chrście umárko.

Pan Bog niech strzeże wescia waszego y wyscía
waszego / od tad aż ná wieki / Amen.

Milowani w Pánu / wieście / iż Dziel Boży wy-
sedi ná wśytkie Niewiásty / iż one Dziełki swoje /
z Grásunkiem y w boleściach rodzić musá / á to dla
przestępstwá pierwozey Niewiásty Łwy. A choćiaż
Łwá ze wśytkiemí innymí Niewiástámí ná wieczne
potępienie słuśnie zárobiká / wśátkze Bog miłósier-
dzie swoje okazał / y Błogosławieństwo w Chry-
stusie Jezuśie znówu dał / y Płodności ob Niewiast
nie odebrał. Y choćiaż też Bog wieczny wśechnocz-
ny wásze miłe Dzieciátko / według rády swojej y wo-
li / przez Smierć dogesną / z tego mizerneho Świátá y
Pádoku powołał / powinniście mu zá to dziekować /
y wola wásze pod jego wola bodbliáć / ábowiem
Bog wśytkie spráwy swoje / ktore známí / ják że
stworzeniem swoim przedśie bierze / ku swey Boskiej
Chwale á nam ku dobremu zwykł obracać / to wśyt-
ko o Bogu nászym ták wierzyć y zá to go chwalić y
wysławiać powinni jesteśimy. Dla tegoż podniośszy
Serce wásze ku Bogu / ták zemną mowicie:

Wśedch

WSzechmogacy wiekuiſty Boże / łaskawy y mi-
 łościerny Ojczy / dziękujemy z ſzczerości Serca /
 żeś przez twą hojną dobroćliwość y wſzechmo-
 cną łaskę y moc / te przytomna Szczęśniedziot-
 ka / Służebnice twoje z ich twárdych Związek
 y cieſkich boleſci / niechłko łaskawie wyzwolit /
 aleś ja też żywym Żywota plodem obdarzył y
 pocieſzył / proſimy Cie pokornie / rącz one dą-
 liſy na Ciebie y Siłach miłoſciwie zmacniać / y
 Pocięha Duchą Ś. podeprzeć. Ojczy niebieſki /
 gdyby twoją łaskawą wola był / żeby to Dzieciatko
 było żywo oſtać miało / byłiby je Rodzice jego bór-
 zo rądzi w Bojaźni twojej y Poſtuſeńſtwie pobo-
 żnie wychowali / y ku wſtemu dobremu napominali /
 ale żeś je z tego Pádolu utrapienia przez śmierć do-
 częſna według twojej zamknięonej Rądy y niedoſci-
 gnionej Mądrości do ſiebie powołał y ono / we-
 dług obietnice twojej / do Królestwa niebieſkiego / do
 radości y Zbawienia wiecznego przyjął : Tedy Cie z
 Serca chwaliſmy y wielbimy / iż żeś je w tym niedo-
 ſtátnim żywocie tak długo zadržymał / aż pierwey
 przed zejściem z tego ſwiátá / według Przykazania
 Jezusa Chryſtusa Syná twego miłego / Chrzeſt
 przyjął / y za Dżiedzicá Zbawienia wiecznego po-
 ſwiecenie wzięło / y proſimy Cie uniżonym Sercem /
 rącz Rodzice Dzieciatka tego w ich terażnieſzym
 ſmutku cieſpć y umacniać / y łaski użyczyć / aby Za-
 tobey ſwey zapomniawſzy / wola ſwoje woli twojej

powinennie poddawała / dla Jezusa Chrystusa Syna twiego milego Pana y Zbawiciela naszego / Amen.

Sproszę nas / ktorys jest w Niebiesiach / świeć się Ziemi twojej / przyjdź Królestwo twoje / bądź wola twoja jako w Niebie / tak też o na Ziemi ; Chleb nasz powszedni daj nam dzisiaj / a odpusc nam nasze Winny / jako o my odpuszczamy naszym Winowaycom ; y nie wiodź nas na Pokuszenie / ale nas zbaw ode złego. Albowiem twoje jest Królestwo / y Moc / y Chwała na wieki wiekow / Amen.

Gdyście w Pokoju Pańskim / ten niech będzie z wami na wszelki czas / Amen.

Nasładowuje / jako y te Śesćniedziółka wiodzić / ktorey się niebezpiecznie powiodło / albo Plod niezwyw miała.

Nisłowani w Panu / dochodzicie tego ze słowa Bożego / co nasz miły Pan y Zbawiciel Jezus Chrystus mowi Matth. 10. Iż z głowy naszej y włosów naruszenia wziąć nie może oprocz woli Ojca naszego niebieskiego / wzym nam Pan Chrystus swoje Boskie wleczna Opatrność podaje / twierdząc / iż ani nas / ani naszych miłych / okrom jego Łady y Dopuszczenia żadna zła Przygoda na Ciele y na Duszy / Majetności y Godności podtać / ani nam zaszkodzić nie może / co wy sobie / w tym waszym cieśkim przyпадku / ktory was z strony waszego Dziećciatka / ze sprawiedliwej y miłościwej Woli Bożej potkał /
wspo:

wspominać matie / pobliżając woła wasze pod woła
Boża w Chrześcijańskiej cierpliwości y prawey po-
korze. A tak podnioszy Serce wasze ku Bogu / tak
śie zemna modlitie :

• Panie / zmiłuy ście nądemna /
Chryście / zmiłuy ście nądemna /
• Panie / zmiłuy ście nądemna.

• D Panie wspomóż Służebnice twoje / abowiem
ufność swoję w tobie postada : D Panie
wysłuchay modlitwy nasze / a niech wołanie
nasze do ciebie przyjdzie.

• **S** Wszechmogacy / miłośniwy / wsieczny Boże /
ktoryś w Piśmie S. przykazał / abyśmy Cie /
na każdy czas chwalić y o ratunek poćiesnie wzywać
mieli / ktory także sporządzaś / iż wybranym twoim
wszystko ku dobremu służyć musi : Dziękujemy y
sławimy Ciebie / żeś te (Szlachetna) Sześciędziol-
kę z iej twárdych Związek y ciężkich boleści wyz-
wolił / a prosimy Cie / rás jey z łaski twoy odpu-
ścić jeżeliby wtym Przypadku / ktory ja podał /
gymkolwiek niewiadomie przyczyna była / a rás one
y wszystkie brzemienne Boległowy / od takiego y
temu podobnegno nárzekania nápotym miłośniwie
zachować y obronić / a przywróć jey ząśle miły Pá-
nie utracone śły / żeby w posłuszeństwie Słowa
twoego / to skutecznie pełnić mogła / do tegoś ja Dyze
dobrotliwy powołać rąs / przez Jeżusa Chry-
stusa

świątyni Syna twego Pana y Zbawiciela naszego / mo-
wicie wszyscy z Serca / Amen.

Dyćcie nam / etc.

Idźcie w Pokoju Pańskim / ten niech
będzie z wami na wszelki czas / Amen.

Rozdział Czwarty.

Zamęka to sobie Formuły niektórych Modlitw o
Rokst / które to Niedziele y to Świąta y to Dego-
dniu sążywać się mogą.

Modlitwa Sodna.

Mszehmogac / prawdziwy / wieczny Boże / y Dy-
ćcie Pana naszego Jezusa Chrystusa / dzieku-
jemy tobie serdecznie / żeś z przedziwnego Rądn y wiel-
kości Miłosierdzia / Jezusa Chrystusa Syna tve-
go z przyczyn Syna Maryi narodzonego nam
został / y przez jego Narodzenie święte / z mocy Sz-
tánstien y wiecznej Smierci nas wytrwał / y chęć nas
zawsze dla Niego za Syna / z łaski twojej / przysposo-
bić. Prosimy Ciebie gorącym / nabożnym Sercem /
bądź nam grzesznikom / dla Syna twego miłego /
Bogiem łaskawym y miłościwym / zgromadź nas
dokoła siebie / a strzeż / rządz y zachowaj
nas. Dziękujemy też Panie Jezu Chryste
Synu Bożu z Panną Maryją narodzoną ! żeś z
nie

nie ofłacowanym miłości przeciw nędzemu Narodowi
 Ludzkiemu Ciężo nasze w żywocie panieńskim na się
 przyjął / o states się prawdziwym Człowiekiem / po-
 jednałeś nas z Ojcem twoim niebieskim / o wybawi-
 łeś nas ze wszystkiego niebezpieczeństwa / grzechu / złych na-
 łogów o więzienia czartowskiego. Użyj przez mi-
 łość swoją Duchą twego / obosny się twoim świe-
 tym Człowieczeństwem ustawicznie przeciwko Grze-
 chu z sercem cieśnili. Daj o następę Emmanuelu
 własnemu w obec Chrześcijaństwu / szczęśliwe o spokojne
 Nowe Łato. Oddal precz z miłosierdzia te następ-
 pujące gwałtowne czasy o zasłużone karni / broń
 wszystkim okrutnym o srodze škodliwym nieprzyja-
 ciółom: Udziel nam wszystkim serdecznej Pokuty /
 prawdziwej Wiary / o zbawienną Nadzieję / żeby
 śmięć o bliźniemu naszemu przystojnie służyć mogli ;
 a niech na ostatek Uczynęć wykupienia naszego dosto-
 nali o zupełnie będzie / aby się w nas wypełniło /
 coś nam kolwiek przez Narodzenie o śmierć twoją
 zasłużyć / o czynieś nas / z łaski o z miłosierdzia two-
 go / obdarować raczył / który jesteś z Ojcem o Du-
 chem Ś. prawdziwy Pan o Bog / Zbawiciel o Wy-
 kupiciel nasz jedyny / pochwalony przez wszystkie wie-
 ki / Amen.

Środliwa Postna.

S Panie Jezu Chryste / prawdziwy o przedwie-
 czny Synu Boga / Zbawicielu wszystkiego świata:

tá / dziękujemy że wszystkim Chrześciaństwem za two-
 je gorzko bolesne Uniesienie / kiedyś pod nie znosnym
 ciężarem Grzechu z Śmiercią ważył / krwawymieś
 się potem pocił / y jako nieśmiertelne płomienie /
 nioszony / cierniem koronowany / posypany /
 żelazny miedzy Słogami wywiedziony / octem z
 żółcią napełniony / y nawet / na Krzyżu z rozciągnię-
 niem Rekami y Nogami / nagi / w nawietrzesz złoży-
 wości y potwarzy / w niepojętej testności żalostną
 Śmierć podjął. Przez które twoje zupełne Posłu-
 żeństwo y niewinna Śmierć / grzechy nasze y winy
 Krwia swoją wypłacił / gniewes Boży uśmierzył /
 przekleństwo odjął / Diabła głowę stłukł / Broleństwo
 y moc jego skruszył / y namiś wszystkim / którzy w
 Ciebie mocnie wierzymy / odpuszczenie Grzechow / Spra-
 wiedliwość / Ducha świętego / y Żywot wieczny za-
 służył. O Panie JEzu / my wielcy grzesznicy wter-
 zymy y wznawamy / iż Krew y Śmierć twoją jest
 zupełną ofiarą y dostateczną zapłatą / za nasze y wszyst-
 kiego Świata przyniesione y skutkiem popełnione
 grzechy : a prosimy Ciebie serdecznie / niech ta twoja
 święta Męka y Śmierć / nam niezbędnym grzesznikom
 pociesza y pożyteczna będzie : Dmyi z miłosierdzia
 Krwia swoją przeładrośza nasze wszystkie grzechy :
 Użyj siły y mocy / abyśmy przez tę twoją drogą Krew /
 Grzech / Śmierć / Diabła y Piekło potężnie zwy-
 ciężyli / y potym nasze mizerna Dusze w prawdziwej
 wierze y w serdecznym wzdychaniu w Rece twoje
 polecali a z Lotrem po prawicy / twego nowego Ká-
 ju y radości wiecznej / ze wszystkimi twemi wybra-
 nymi uczestnikami się stali. Prosimy Ciebie też Panie
 JEzu / rósze ten następujący srogi gniew Boży /
 który nam przez rozmaite (wojenne) pogroźki przed-
 coby

oży wystawiony bywa / u Dycá twego niebieskiego / dla tacych naswietłych kropli łrąwowych / Zasługi y Przyczyny od nas oddalić / okrutne y dytre przedśię-
wzięcia Duchow nieszczęśliwych y infyich nieprzyjaśńoś
naszych hamować y tkumić / abyśmy w kaźdey Przy-
godzie y niebezpieczeństwie przez Cie wspomóżeni y
poćśpzeni będąc / Słowa twego S. nabożnie y pilnie
śłuchali / onego śię radši ucyli / y według niego / tobie
tę gśi y chwale / á nam tę dobremu / w pobożności
y nowym posłuszeństwie bez nagány żyli / y dobrym
uzbrojeni Sumnieniem / zbawionego łonća cześci-
wali. To rás dąć Pánie Jezu / nam y wszystkim spo-
łecznie w Ciebie wierzącym / dla twego niewinnego
Umęgienia y gorzkiej Śmierci / Amen.

Modlitwa Wielkonocna.

O Pánie Jezu Chryste / prawdziwy y wielkiśy
Synu Boży! Który z Dycem twym y z Duchem
S. Froluśś y pánujeś ná wieki / dziekujemy tobie U-
śty y Sercem / żeś w Jeruzalem Mieście / za Grzechy
náśśe umarł / y zaśie dla usprawiedliwienia náśśego /
trzęćiego dnia / prawdziwie Śmartwych powstał / sprá-
wiedliwyś Głiew Dycá twego ubłagał / Dyabłuś
moc jego odjął / wlecznąś Śmierć pośłnął / Piełkoś
zburzył / y námeś radośne Śmartwychwstanie y no-
wą radość w Żywocie wlecznym zászłujł / co nam
wszystko w Słowie pojednania / aż do przysiaa tve-
go miłościwie ofiarujeś / y przez Wiare w Słowie
twoim przywołasz. Niechże będzie pochwalona
twoja niewymowna miłość y niewyzerpane miłosier-
dzie / iż jaś wierny Biskup y Arcypášerz duśś ná-
śych /

Bych / po Śmartwychwstaniu twoim / nas strąco-
nych owieżeł tak pilnie szukaś y zgromadzaś. Ażadż
y umocniaś nas Duchem S. abyśmy te Śkarby /
ktoreś śmiercią twoją zaśluszył / y w zbawienym
Słowie Ewangeliey S. nam przywołaśyć raczył /
wierzącymi y rozprzeszrentonym Sercem uznawali y
twoje posłuszeństwo / niewinność y sprawiedliwość
za nakosztowniejszy Śkarb y Poćiechę sobie považa-
li / zagynając mocą Krwie twojej y Duchą twego
z Grzechow powstawać y w odnowieniu Żywota
chodzić. Zostań znami Panie JEzu / w tych ostatcz-
nych sąsiedach z przénadroższym y zbawienym Sło-
wem twoim: Błogosław naszey miłey Zwiérchno-
ści y temu wszytkiemu tuteżnemu Chrześciańskiemu
Zgromádzeniu. Uchoway nas od główney y śimney
Niemocy / gorgaśki / powietrza morowego / zley y
pretkley Śmierci / Dgnia / Gradow y powietrza /
drogości y inney śody y nieśczęścia. My niedźni
Grzechnicy / nie zaśluszyliśmy w prawdzie tego wszyt-
kiego u Ciebie / ktorzy śie gęstotroć gniewamy; ale
jednák nam to day z twej dobrotliwości a racz nas
prawdziwie do śiebie nawrócić / y iák drogo wykup-
ione stworzenie y działki Boże do Żywota wie-
cznego zachować / przez twoje S. w Cielenie / Młeki /
Śmierci y Śmartwych wstanie / pochwalony y
błogosławiony z Bogiem Oycem y z Duchem świe-
tym na wieki wiekow / Amen.

Modlitwa ná Wniebowstąpienie.

Niedwiegny Synu Boży / Najwyższy Kapłanie
y Krolu náš jedyny Panie JEzu / Dziękujemy
tobie / żeś sam przez śie Kálestwa y Wládsztwa /
srogi

srogi gniew Boży / Grzech / Przestępstwo załonne /
 Śmierć / Dyabła y Piekło złupił / Więzienieś po-
 mał / y nād temi twemi wŹytkiepił y nāŹemi poimā-
 nemī NieprzyjaćioŹni znāgnieś tryumphował / przez
 coś nas z onego Obrzymā waleznego / Szātānā
 złośliwego Więzienia wieznego wybāwił / y wsta-
 piłeś z wielkā tyślecy Świetych zmartwych wzbu-
 dzonych do Nieba / do tego Niebā / Ktore nam przez
 Adāmā było zāmnione / Ktores zācie otworzył / ā
 nam pewnā / Brolewskā Gospode u Dycā twego
 niebieskiego zgotował / siedziś y Krolujeś nā Prā-
 wicy Dycā twego wszechmogącego / w rowney
 Chwale / Mocy y Mājestācie / jesteś z nāmī jāk nāś
 wietny Enmānuel / według obojey Nāтуры / dājeś
 nam Zwycięstwo twoje y dobre Upominki / zgro-
 madzāś / wysłuchywaś / przygyniāś się zā nāmī y
 bronisz twego miłego Chrześciāństwa tu nā ziemi / y
 chceś się zācie w Obłoku widomie stāwić / ā nas do
 siebie wziąć. Prośimy Cie Pānie Jezu / nāŹego
 jedynego waleznego naywyszejszego Kapłānā y Krolā /
 rāś miedzy nāmī / przez Słowo twoje y Duchā twe-
 go / Brolestwo y Kościół wiegny zgromadzić / zā
 twojā się mālutkā y lichā Trzodā u Dycā twego
 przygyniāć / od wszytkich Diabłow / Kāgerzy y Ty-
 rānnow nas bronić / Starb drogi twego S. Boskle-
 go Słowā przy nas zāchowāć y Duchem twoim
 świetym w Kāżdey Potrzebie y Wāstku nas poćieszać y
 rżądzić / ābyŹmy obumārŹy temu złemu Świātu /
 potutujācym / y tu niebieskich rżesy požādāniu po-
 dnoŹnym Sercem y świetobliwym obcowāniem / Cie-
 bie Kāždodziennie ochotnie nāśladowāli / y z dobrym
 sumnieniem y cierpliwości nā twoy oŹlātegny y dwa-
 lebnny Tryumph oŹekiwāli / y z tobā do Brolestwā

Dyć twego / do chwały y radości wieczney y uwiel-
bienia przysł / za co twemu Najęsiatowu Bostiemu
radośnie dziękować będziemy / Amen.

Modlitwa do Trojce Świtey.

S wszechmogący / wieczny / sprawiedliwy y miło-
śierny Boże / Dyże / Synu / y Duchu święty !
dziękujemyć jedynemu y prawemu Bogu uniżonym
Sercem / żeś nam w Słowie twym y chwalebnych
Świadectwach / Istność y Wolę twoję objawił /
dając nam za upominek swoje miłosierdzie y Dycow-
sta Wolę y Ładę we Krwi Syna twego. Prosimy
Cie miłosierny Dyże / dla Syna twego Jezusa
Chrystusa / Pána y Zbawiciela naszego tobie w
Istności równego / w którymci śle upodobało / daj
abyśmy przedsięwzięcie / Ładę y Wolę twoję / przez
Słowo y Krew Syna twego / w jedyney / mocney /
żywey y własney Wierze poznawali / y w tymże
prawdziwym wyznaniu / aż do końca żywota naszego
staćnie dotrwali.

Zastawiaj y potykaj się za nami Pánie przeciw-
ko Nieprzyjaćiom twego S. Imienia / aby Dusza
twojej nędzney Sinogárdlice z ich tyrańskich Sidel
wyzwolona była. Uchowaj nas okrutney y krwawey
Wojny / wśelákiey złey odmiany / nagley y wielcz-
ney Śmierci / Moru / Wichrow / Ognia gwałto-
wnego / ciężkiey Drogości / y tego wszystkiego / co
by nam kolwiek ná Duszy / Ciele / dobrách y Słá-
wie škodliwego bydź mogło. O Pánie Jezu Chry-
ście / wieczny Najwyższy Kapłanie y Zbawicielu
Świátá / dla twej przepadrożsney Krwi za naše
grzechy

grzechy wyłaney / oreduy y przygyniay się za nami u
Dyca twego niebieskiego / rás nas pozymie ucieśnit-
kami twey drogley Zaslugi y Zbawienia wiecznego /
abyśmy żąd w Pokusách y w Śmierci zupełną Pocie-
chę zerpać mogli. O Duchu świąty / Ogniu nie-
bieski / Poćieszycielu prawdziwy wszystkich utrapionych
y opuszczonych / przybywaj na pomoc naszej Krew-
kości y bojaźliwości / Pokaż nam rany Jezusa Chry-
stusa przez Słowo y Sakramenta / a rás w nas za-
palit prawdziwe Światło y Żywot / abyśmy dusi-
wie wierzyli / iż Bog / dla tegoż Pośrednika wiecne-
go jest naszym dobrotliwym y miłościwym Dyce-
m / ktory nas w jakiegokolwiek Przygodzie y dolegliwo-
ści lub Duszney lub Cieleśney opuścić nie rázy. Wy-
miec z nas o Pánie spráwy y nálogi Szatańskie / grze-
chy / złe pożądliwości / a wyjawi w nas prawe po-
święcenie / żebyśmy ode dnia do dnia / w mocney
Wierze / w prawdziwym wyznaniu / w miłodopłyn-
ney miłości / w nie obłudney cierpliwości / w niená-
gánym posłuszeństwie y w innych Cnotách Chrze-
ściáńskich pomnożenie wziawszy / po Smartwach wi-
sta / ntu naszym ná Ciele / Duszy y Duchu / Świątymi /
Sprawiedliwymi y Zbawiennymi wiekniącie zosta-
wali / zego rás nas domieścić Trojco przenaświetsza /
Boże Dyce / Synu / y Duchu świąty / Amen.

Modlitwa Połucna nabożna.

O Wieczny / O wszechmocny / O miłościwy Boże /
Dyce Pána naszego Jezusa Chrystusa / ktory
z Synem swoim y z Duchem Ś. żyjesz y Erolujesz
ná wieki / ktoryś stworzył Niebo y Ziemię / Anioły
y Ludzie / ktoryś wyrzekł / przegże wiec zemrzeć chce-
cie

cie w Grzechach waszych? Jam jest miłoślny y nie
 bede sie wiegnie gniewał / tylko wyznaycie grzechy
 wasze jeście przeciwko mnie zgrzeszyli / nawroćcie sie
 do mnie / a Ja sie nawroce do was / w Łasce y w
 Miłosierdziu. Na to twoje naymiłosliwšie Rozka-
 zanie / przystepujemy nedzne y grzeszne stworzenie /
 przed twoy wiegny wszechmocny Boski Majestat /
 dając sie winnemi naszymi wielkimi Grzechow. Panie
 tyś jest Bogiem Swietym / my jednak pełni Grze-
 chu. Panie tyś jest sprawiedliwy / my jednak pełni
 niesprawiedliwości / Grzechow naszych wiecey jest ni-
 żeli Piasku morskiego / twoje S. Przykazania gęsto-
 krocieśmy śpietnie złewažali / twemu namilśemu
 Synowi posłuszeństwa nie oddawali / Duchowisimy
 sie S. przeciwowali / Anioły twoje zaśmucali / Dyabła
 uweselali / Bliźniego zgorzeli / Ewangelia twoje / y
 Sakramenta zesłomocili / Stworzenia twego gęsto-
 kroć źle używali. O Panie nie jesteśmy godnymi na-
 zywać sie Działkami twemi / zaśkuzylisimy też z da-
 wna Śmierć dożesną y wiegną / owsem że nas kar-
 ześ / na tośmy dawno zarobili. Nie śmirżemy też
 przeciwko Majestatowi twemu / ale sie ukorżamy
 pod twą mocną Rękę y wielbimy sprawiedliwość
 twoje. Jednak Ciebie prosimy namilieyşy Dyze! zmi-
 łuyże sie nad nami / jakoś sie nad wszytkimi zaśmuc-
 nymi y pokutujacymi Sercy od początku Swiata /
 zmiłować rążył : Dycowie našy w tobie ufali / a
 ratowałeś je / do Ciebie wołali / a wybawiłeś je.
 O nadobrotliwşy Dyze ! poyrzy na nas Dyma
 Miłosierdzia twego / wśałeś ty Stworzycielem na-
 şym / a my Działki twoje / tyś jest Pasterzem na-
 şym / my jednak Owieczki twoje : Owsem Syn
 twoy namilşy gorzko nas sobie zaśkuzyl / rączy nam
 przeto

przeto miłościw bydy o Panie Zastępow! dla gorz-
kiej Meł y Smierci Jezusa Chrystusa Syna twe-
go / aley w serca nasze prawdjwym Pokute / a przy-
oblecz nas w światobliwy y sprawiedliwy żywot;
Umocniay słabą Włarę naszą / y day żebyśmy nie tyl-
ko Słuchaczami / ale y Czynicielmi Słowa S. y
Kościołom y Przybytkiem Ducha świętego byli y na
wieki zostawali. Dówołcay dalecy serca nasze twoją
Bożą jasnością / y day nam także w tym utrapio-
nym Żywocie Ducha wesolego / y napełniay nasze
bojaźliwe serca niebieską Radością. Nie day Dycze
wiczny abyśmy w bezpieczeństwo przysć / y nasze
Dusze Zbawienie z Synami światła tego zależć y
zaspać mieli / ale żebyśmy zawsze aulymy byli y pilnie
sie modlili. Uchoway nas / Dziatki naszych y Cze-
lądzi od głównej Niemocy y powietrza Morowego /
usyn wstret wielmożną Práwicą twoją wśytłim
Tyránnom / ktorzy twoje przenaświatłe Imie blu-
żnią y potwarzają. Użyj nam też jeśze w tey ziemi
sfiey niśkości Pokoju Cieleśnego y Duchownego.
Błogosław naszej miłey Zwiérżchności / strzeż naszej
miłey Dyrżny / y błogosław wśytłiemu tutegne-
mu Zgromádzeniu / a gdy nas z tego mizernego Pá-
dołu wywieść rázyś / przydźże wtec w Miłosierdziu /
a Poćieśyciel Duch S. niech nas pošila w naszej ośia-
tegney potrzebie. Odpadź od nas Czarty przekle-
te / a przywiedź nas do twego Páłacu Brolewskiego /
tedyć jáko Zogu y Dycu naszemu miłościwemu ze
wśytłiemí Aniołami y Archániołami wdzięczym pie-
niem / Ciebie o Boże! sławiąc / chwale ná wieki
śpiewać będziemy / pochwalony ná wieki
wieków / Amen.

Anna Modlitwa o prawdziwa Pokucie y Nawrocenie.

Swieczny / miłosierny Boże / Dnyze niebieści /
 Tyś jest cierpliwy y wielce dobrotliwy y wierny /
 y poznywaś nas káżdodziennie przez łaskawe Kázá-
 nie Słowa twego do Chrześcijańskiego nawrocenia /
 y káżes opowiadać w Zmieniu twoim wszytkim Lu-
 dziom Pokutę y Grzechow odpuszczenie / owšem z
 nami cierpliwie postępujesz względem cierpliwości
 twojej o niewymownego Miłosierdzia / w tym / iż ná
 Grzeszniki znagła nie przypadaś w ich świeżym prze-
 stepstwie y nieprawości z sprawiedliwym Gniewem
 twoim y Sadem / ábys je karał / ále dajesz miéscę y
 odwłokę do nawrocenia / żeby nikt ná Cie náreżkać /
 áni Cie słusnie obwinić nie mógł. Abowiem nie
 maś upodobania w zginieniu żadnego Cziłowięka /
 ále radšej prágnieś / áby sie káždy / przez praw-
 dziwa Pokutę do Ciebie náwrócił y Zmót wieczny
 otrzymał. Ty też jednák widzisz Ciátá nášego gnu-
 sności y Sereá zátwardziałość / jesteśmy z przynudzoney
 dziedzicznej Winy / tak srodze popsowani / y Grze-
 chamiśmy sie zewšad pokryli / y srodze głęboko w nie
 upadli / że sami przez sie powstać / áni sie ná-
 wrócić nie możemy. Dla tego Cie prosimy przez
 Káń Jezusa Chrystusa Pána y Zbáwiciela ná-
 šego / y okup jego drogi / náwróć nas / á będziemy
 náwróceni / ábowiemes ty Bogiem nášym / á gdo be-
 dżie

dżelnym năwroceni/ Pokute czynić bedżiemy. Uzdrow
nas Panie/ ă bedżiem uzdrowieni/ pomoż nam/ ă
wspomożeni bedżiemy. Oczyszc nas/ ă oczyszcieni be-
dżiemy/ Dmni nas/ ă năd śnieg wybieleni bedżiemy.
Stworż w nas o Boże! Serce czyste / ă Duchă
prăwego odnow twe wnetrżnościach năszych / nie
odrzucaj nas od Oblicza twego / ă Duchă twego
świtego nie odbieraj od nas/ przywróc nam ră-
dosć Zbawienia twego / ă Duchem dobrowolnym
podeprżni nas. Użycz nam śczeren skruchy y żalu
ză Grzechy năsze / y mocnen Wiary z zupełnym
spoleganiem nă Miłosierdziu twoim/ wiedz y godnych
owocow Pokuty. Day nam poznac czas năwie-
dzenia năszego/ żebysmy nie pogardzali bogactwem
dobrotliwości twojej/ ăni sie do Ciebie năwrocic nie
omieśkwali/ ăni Pokuty năszej ode dnia do dnia nie
odkładali: ăle żebysmy sie dżis polepszac zaczęli / ă-
bysmy z tym bezbożnym/ bezpiecznym/ zăkămiatym
światem w grzechach nie zmărli / y wiecznie nie zgi-
neli/ ăle rădšej ze wszytkiemi pokutujacyimi / poboż-
nymi Chrześcianami w lăsce twojej zachowani by-
li y żywot wieczny otrzymali/ przez/ JEzusa Chry-
stusa Syna twego milego Pănă y Zbăwiciela nă-
szego/ Amen.

Skodliwość pod czas Wojny.

Wszednogaćy dobrotliwy Boże / Ktory czynisz
świătłość/ y sprawujesz Pokoy / Ktory uśmierzasz
bum morski/ bum wăłow tego y buntowanie Na-
rodow/

rodow / Ktory po całym Świecie walki rozrywaś /
 kuli kamieś / włożnie kruszyś y wozy ogniem palisz :
 Prosimy Cie serdecznie / jako prawego Boga Poko-
 ju / rąże Serca wszystkich Stanow Chrześcijańskich y
 Zwierzchności tam nakłonic / żeby sie o Chrześcijańską
 jworność całej nakłowali / pokoju pilnie szukali / y do
 niego chutliwie w zagony zapuszczali / aby Kościół /
 Szkoły y Kład świecki zewsząd kwitnęły / my jednak
 tobie w systemy Nauce y świetnym Obcowaniu po
 wszystkich dni Żywota naszego bez bojaźni służyć mogli.
 Uchoway nas Woyny / rozruchu y krwawie przelania /
 rozbijay y tłum wszelką złą Kade y Szakcye niespokoy-
 nych krwawych ludzi / Ktorzy drogą pokoju chodząc
 nie chcą / ale tylko niebezpieczeństwo / wyniszczenie ziemi y
 płodów w sercu mają / obroć w głupstwo Kade ich / a
 przywiedź to Niebezpieczeństwo na głowę ich / y te wykre-
 ność na własny Kark ich. Rozproś waleczne Naro-
 dy / a daj nam Odpoczynek od wszystkich w okolicy
 Nieprzyjaciół naszych / aby każdy pod swoją Winną
 Miacą y Siga / o Krom bojaźni / ustawienie miejska y
 nietylby przeciwko nam walzyć nie śmiał. O Panie
 Pokoju / spraw Pokoy w granicach naszych / daj Po-
 koy wszędzie y na wszelki sposob w Ziemi naszej / aby-
 śmy bezpiecznie spać mogli / a nietylby nas nie strążył /
 dożył także twej Boskiej łaski / żeby to zażęte Ro-
 zerwanie y zająście przez spokojną dobrą Kade y
 porządne brzojki / całej usmierzone było. Ach Panie /
 trzymay ściśle Szlary sey / wzbudź y ześlij nam Wy-
 bawicieli / Ktorzyby nas ratowali y wybawili / aby-
 śmy w Przybytkach naszych / jak przed tym miejskać
 mogli. Uchoway nas w Ułściu / a Imię twoje S-
 ławić nas. Ześlij nam ratunek ze Świątnice / a z
 twego chwalebneho Przybytku podeprzyj nas / niech
 w Świe-

w Ziemi naszej y w Miastach naszych chwala mieřka/
miłosierdzie y wierność śle z sobą potykają/ sprawie-
dliwość y Pokoy śle pocakują/ prawda z łemie wy-
rařta/ a sprawiedliwość z Niebą pogłada/ powstań
Panie ku Sadu/ a wspomóż wszystkie niedzne y uci-
śnione na ziemi. Poa-ſtań a pomóż nam mocną
Prawicą swoją/ czyń dobrze wszystkiey Ziemi/ w kto-
reymkolwiek Słowo twoje mieřka/ y nie day pusto-
ſeć Winnicy twojej/ Ktożś miedzy nami ſzepi. Zostań
znami Panie/ a bowiem śle ma ku Wiegoro-
wi a dzień śle już ſkoni. Utwierdźay Broleřwo
twoje/ Ktożś miedzy nami wystawił/ a zachoway
nas y Potomkſi naře przy cyley Naſce. Bądź nam
miłościw o Panie Boże nař/ bądź nam miłościw w
každy dolegliwości/ okaż nam Miłosierdzie twoje/
jał w tobie ufanie naře pokładamy. Tey nařey ſer-
deczney Modlitwy raś nas z łaski twej/ o dobrotli-
wy miłosierdny Boże! uſłuchani poſyń/ dla two-
jej drogiej y godnej Zařlugi/ jednorodzonego/ namił-
ſzego Syna twego/ Ciężęcia pokoju prawdziwego/
ktory z tobą w jedność Ducha ſ. żyje y króluj praw-
dzy Bog y Człowiek pochwalony na wieki/ Amen.

Modlitwa czasu Skorowego Po- wietrza.

S miłosierdny Boże/ wpadliřny oto w Rece two-
je dla Grzechow naszych/ ięć ty jedna Bógieni-
tał dobrotliwym/ ktory rozrywa y leař/ zabija y
obżywia/ przychodźmy przeto do Ciebie z bojaźnią y
w uniżoney Prořbie/ abyś nas wyřuchał z łieba y
nam grzechy naře odpuřcił/ a Ziemi naře uległ.

A

Alf

Ach Pánie, nie pomni ná náše przeſtę niepráwóſci y
 Páſtepstwa / ále wspomni ná nas według miłó-
 ſierdzia twego / dla twej dobroćliwóſci. Niech ſię
 nieco ulży náđ námi Kęś twoj: Ażal ſię wzdy te-
 go z tego á wyrzy w to / owoſem niech tylko káſte u
 Ciebie znaleźimy / y niech żywie Duſá náſá / ábyſmy
 Cie chwaliłi. Abowiem w ſmierci niemaſz Pámiatki
 o tobie / á w grobie ktoż Cie wzywáć będzie? Wtoż
 twoy Krowy Miez w pochwy jego / á záłoſz zá cie
 twoje zbroyna Kęś. -Uczyń wſtret gniewowi twe-
 mu przećiwko nam / á wystaw miedzy námi ludem
 twoim y temi / ktorzy ſię nieznáją / nieco oſobliwego.
 Nie zámiatay Duſę náſę z grzeſnikámi. O Pánie
 odwróć Kęś twoje / niech ſuż doſyć będzie / abo-
 wiem niemaſz żadnego ktorzyby nas wyrwáć mogli.
 Ty ſię teſz Kochaſz w żywócie wiecey niſzeli w ſmierci.
 Ty ſię náđ wſytkiem zmiłuię / y przegládaſz grze-
 chom Ludzki / áby ſię polepſyli. Do wſytko mi-
 łuięſz coſkolwiek jeſt / y nie maſz niſzego w nienawiſci
 coſkolwiek ſtworzył / ty przepuſzczaſz wſytkim winy
 ich / bo twoji ſą / Pánie / Miłóſniku żywota. Ach !
 zmiłuy ſię teſz náđ námi / á niech tá Plagá Proba tylko
 będzie popedliwóſci gniewu twego. Aż Jezeliſ Kres
 żywota náſzego táſz zámierzyć ráczył / żebyſmy w tej Pla-
 dze zenirzeć mieli / ſtańże ſię Pánie twoj á ſwieta Wola /
 tylko zoſtaway z námi / y nie odſtepuy nas w náſey
 oſtáteczney Potrzebie / iſz gdyby nam przyſzło z tym
 ſię Świátem żegnáć / żebyſmy jednáſz do Żywota
 wiecznego záchowani byli / przez JEzusa
 Chryſtuſá Páná náſzego /
 Amen.

Modlitwa

Modlitwa czasu Drogości y Głodu.

DWŹechnogacn Boże y Dncze/mny niedźni Grzech-
 nych znamy y wyznawamy Sercem pokutują-
 cym / iże nas ta przystonna drogością y srogim Gło-
 dem sprawiedliwie karześ / ktorzymy rozlicznymi
 grzechami sami sobie na syje przyciagneli. Upada-
 my jednak do nog Majeſtatu twego S. pokornie
 Cie proſzac / abyś nam rączył nieprawości naſze
 miłoſciwie odpuścić y tego ſie uciſku y utrapienia
 naſzego użalić. Ach Pannie nawróć ſie zaś do nas/
 a zmituſy ſie nad tym ubogim ludem / ktorzy nie ma-
 coby jadł / żeby weſpot z Dziateczkami ſwemi od
 Głodu nie ſchnął y nie niſzczał. Wybaw naſ przez
 twoje wielkie wybawienie a niech tyſko żywiemy y
 przed Dczymą twemi łaskę znaleźiemy. Młecy pieczę
 o Krainę naſzą / niech Dczo twoje na nie żawſze pą-
 trząja / od początku Roku aż do Końca / aby uro-
 dzaſy ſwoy wydawała / a Niebo ſpuſzczało Roſe ſwo-
 je. Jeſli nam deſzcz żaranny y wieczorny / aby drze-
 wia wydawaly owoc ſwoy / a Głumna obſitowała
 Zbożem / abyſmy w doſtątku żyjac / Imię twoje wy-
 ſławiali. Przykaż błogoſławieństwu twemu nad
 nami / żeby przy naſ było w naſzych Piwnicach / y
 we wſytkim / cokolwiek przed ſie bierzemy. Skini
 Zbożu y rozmnoż je weſpot z Owocem drzewa y uro-
 dzajem polnym / żeby nam dla drogości niſt wiecey
 nie uragał. Bądź nam na ſtalt Roſy / y zielenia-
 cey ſie Jody / abyſmy kwitneli jako Roża y Winna

Máciá y rozkérzátny sie Látoroéli náše. W-
 aś o Pánie Niebiosá / á niechay Niebiosá wysł-
 ła Ziemié / á Ziemiá niech wysłsł Zbożé / Wino y
 inne owoce jej. Dwóm wysłuchay y prowadź nas
 ná wfelki czas / y náśheay Duśe náše w prágnie-
 niu / y umocniay náše Krewkośe / ábsiny boli jáko
 Zdroń / ktoremu wodny nigdy nie ubywa / náśhe nas
 też práwnym Chlebem Niebieskim twego zbawienne-
 go Stowá / áby Duśá náśá w rostkoy otyla / y
 wiecznie żyła / Amen.

Modlitwá czasu Guśe.

NCh Dyśe niebieśki / Wśechnmocny Boże tyś w
 Słowie twoim powiedział / jeżeli odpornymi
 bedziemy / tedy chceś Niebo uzynić jáko Żelázo / y
 Ziemié jáko Miedź / żeby desz nie padał / y Urod-
 zaje Ziemskie pożytné nie były : ále zaś / jeslić uprzy-
 ma Miłość y serdeczne usługi wyrządzać bedziemy /
 tedy chceś desz spuszczać ná oblicze Tráiny náśey cza-
 su potrzebnego. Oto teraz z boleścią widzimy / jáko
 te miłe Rodzaje / ktoreś nam z twej bezodrobliwey
 Kéki pokazał / od upalenia Słonecznego srodze wy-
 sychają y niemál żadney wilgotności w sobie niemá-
 ją / dla pozostánia dźdźow pożytecznych. Przyćia-
 glišmy o Pánie ! to Karánie ná sie náśemi rozmaitemi
 Grzechámi / y bylibysmy godnymi choćbyś nam z
 Ziemié y łożbku rość nie dopuszczał. Teraz jednáś
 lepszego środka nie wiemy / ktorymbysmy sirowość
 Gniewu twego uśmierzyć y te płomienisá Goracość
 oddalić mogli / oprócz gorácey Modlitwy / Ktorá
 Dbo-

Obłoki przebijają / y przed Oblicznością twoją przycho-
dzi / y u Ciebie / ku obdaleniu Kozgi tej / wcale waży /
którą też ułożonym sercem przednożymy / profac
twoje nieskończonego Miłosierdzia / abyś zaś nie raczył
Niebo otworzyć a nam potrzebny y pożyteczny deszcz
spuścić (perwni tego będąc iż Liśń Modlitwa swoją
to u Ciebie sprawił / iż deszcz padał) żeby przez ten
Urodzaje ziemskie ochłodzone y obświeżone były / a
my one z dziękczynieniem pozawży / ku zachowaniu
tego niniejszego Żywota pożytecznie strawić y pożyć /
a twoje Niebieskie Błogosławieństwo Dufne y Cies-
lesne odnieść y Ciebie tu doczesnie y tam wskuścić
chwalić y wielbić mogli / Amen.

Modlitwa w długo trwającej Mokrości.

S Panie! Wszechmogący Boże! Tyś niemal wszy-
stkie Dnia Niebieskie otworzył / iż się tak deszcz
bez przesłanki leje. Słuchajcie nas karząc tą zbytnią
Mokrością y Wodami wielkimi / gdyż codziennie nie-
prawość w się lejemy jako wodę: Słuchajcie dopuszczając
Niebu płakać nad Grzechami naszymi / ponieważ my
sami nad Nieprawościami y Złością naszą płakać nie
chcemy. Ty jednak wiesz Dyzie dobrotliwy / iż Chle-
bą powszedniego y błogosławieństwa twojego / kto-
re nam z Ziemi wydajesz / wielce potrzebujemy.
Niechże tedy Dyzie dobrotliwy / jeszcze ten raz cier-
pliwość nad nami / a nie racz postępować z nami we-
dług złych Postępów naszych / ani nam racz płakać
według Nieprawości naszych: A zażęs ty nie Dycem
naszym / Który Działkom twym / co Cie o Chleb

preśią / Kámienia nie poddaś? A przetoż / jaśeś nas
 począł błogosławie / nądnawśy ślignym Dwocami
 Kráme náše / y obfitośi Błogosławieństwa twego
 nam pokázawśy: Zmilkurże się nad nami dla Syná
 twego miłego Ięzusa Chrystuś / á ześli nam po-
 wolne Powietrze y iście / ciepłe Słońce / áby to po-
 kazane Błogosławieństwo tak mární nie niśzło /
 ále wśelkie polne y ogrodne Dwocę y zbożá beż
 wśelakiey Szkođy zupełnie doróźły / y gáśu swego
 z pożytkiem zebrane y przez nas y náše miśe z two-
 iej śłodrośliwey Kłóti odebrane / tu potrzebie z
 Dzielczynieniem mogły byđż używane. Pánie ty
 wysłuchywaś Modlitwy / przeto idźie do Ciebie
 wśelkie Ciáło / wysłysz też teraz Modlitwę náśę y
 przyimi wołanie náśę / oddal te Niepogodę á day
 ná to miśeśce ciepłą słonezną Pogodę / żeby wśelki
 Dwoc y Zboże / ktore ná polách y w ogrodách rośia /
 się nabywały / á my one pięknie / sucho zebrawśy y
 przy tym twoje Dycowśkie Serce poznawśy / Ciebie
 za te twoje dobrodźieśstwa / po wśytkie dni Żywot-
 á náśego / chwalić y wśelbić mogli. W tymże rácz
 nam ná pomoc przybyđż Boże dobrotliwy / y tego
 nam z káśki twej dożytyć / zego władzā náśā do-
 śladz nie możemy / ábowiem twoje jest Królestwo / y
 Moc / y Chwała ná wieki / Amen.

**Modlitwá nabożná o Zbáwienie z tym się
 Świátem Rozśánie / po Kázaniu Po-
 grzebnym zwoćzagna.**

Dobrotliwy Boże / tyś głowieku tres zámier-
 zył / ktorego on prześkozyć nie może. Ábowiem
 dni

dni jego zamierzone są / liczba Miesiąców jego u Ciebie jest: Wszystkie dni nasze policz / które prawie przemijają jako powódź / nie masz jakobyśmy z tad ulatowali. Wszystkie dni nasze jako dym niszczą / y jako cień / który znagła gnie. Dwień słowiek jest jako trawa / która tudzież usycha / y jako polny kwiat wiednieje. Dayże mi poznać dokończenie moje / y wymiar dni moich jaki jest: Dłóż na dłoni wymierzysz dni moje a wiek mój jest jako nic przed tobą: Zaprawdę szera marność są wszyscy ludzie / którzy tak bezpiełnie żyją. Panie day mi poznać iż umrzeć muszę / y tu w tym pielgrzymstwie żadnego trwałego mieszkania nie mam. Objaw mi troskę y skazitelnosć podstać mojej / abym gestokroć pamiętał na dokończenie moje / y żebym na tym świecie nie mnie samemu / ale tobie żył y umierał / abym w Wierze skutym y wesółym bywał / dnia rozwiazania mego y Objawienia Jezusa Chrystusa Syna twego miłego w świątym obcowaniu y w Bogobojnym życiu oświecał / y do niego się w dobrym przygotowaniu spieszył. Day mi także Boże moje / zbawienne pożegnanie / jak się przybliży godzina śmierci mojej / abym zbawienie skonał / y w prawdziwej Znajomości twojej zasnął / y roztropny kenne wziął / a rozum y myśl moje skłóne nie były / abym sprośnych słów albo bluźnienia / przeciwko tobie Panu memu y Zbawieniu memu nie wypuszczał. Uchowaj mnie też od złej y niespodziewanej śmierci y potępienia wiecznego. Nie day żeby na mnie ostatnia Godzina znagła y niespodzianie przypaść miała / ale żebym się pierwey w prawym pokutowaniu y w prawdziwej Wierze przygotował / a gdy się ona przybliżyć będzie / dayże mi te doczesną śmierć radośnie y bez rozpaczyny pod:

podjąć / Etoż mi tylko drzwi otwiera do Złoty
wiecznego / a puścay zątym Sługe twego w Po-
kę / abowiem czy moje oglądały Zbawienie two-
je / Etoż zgotował przed Oblizem wszytkich Ludzi /
Światłość tu Oświecenia Poganom y Chwały Lu-
du twego Izraelskiego. Day / aby to moje ostatę-
ne słowo było / Etoż Syn twój Kochany na Krzy-
żu mówić rążył : Dyż w Aze twoje polecam Du-
chą mojego / a gdy już język mój mówić nie będzie /
wysłysze moje ostatęzne wzdychanie / przez Jezusa
Chrystusa / Amen.

Násłáduja wśelákie Kollektý.

1. w Nédźiele przed Kazánien :

1. Niech nam Bog błogosławi / Bog náš:

2. Niech nam Bog błogosławi / a wszytek Świat niech się
Bo boi.

Modlmy się.

Wánte Boże Dnże niebieski / prosimy Cie / rácz
nás Duchem twoim S. ták rzadzić o spráwo-
wác / żebyśmy uprżimym Sercem Słowa twee-
go słucháli y to prżimowali / y Dzien swietny swie-
tobliwie świecili / abyśmy też przez Słowo twoje
poswieceni byli / w Jezusie Chrystusie naše wszytkie
Uśnosć y Nádzieje pokládali / y móřa Słowa twego /
prżyjażń wszytkiemu co się tobie nie podobá wypro-
wia-

wiadali / y od wſzego ſie zgorſzenia wyſtrzegali / ażebyſmy przez Cie w Chryſtusie wieczne błogoſtawieństwo w Niebie otrzymali / przez tegoż Syna twego JEZUSA Chryſtusa Pána naſzego.

2. Na Wieſpor y w Tegodnia zwyczajna.

Y. Dziekuncie Pánu / bo On jeſt dobry /

R. Y Miłoſierdzie jego trwa ná wieki.

Modlmy ſie.

Pánie Boże Ojczyſcie niebieſki / od ktorego bez przeſtánku wſhelacie dobrodziejſtwa obficie przyjmujemy / y od wſzego złego obrony codziennie dożywamy / proſimy Cie / daj nam / abyſmy to wſſoſko z náatchnienia Ducha Ś. nabożnym Sercem w prawdziwego Wierze pomowali / y za twoje niezmierna dobroć y Miłoſierdzie / tobie tu doczeſnie y tam wiekuiſcie dziękowali y chwale wzdawali / przez JEZUSA Chryſtusa Syna twego miłego Pána naſzego.

3. W Chleb poſzedni.

Y. Nie ſamym Chlebem żywie Człowiek.

R. Ale każdym Słowem / ktore pochet ſi przez Usta Boże.

℟

Modlmy

Modlmy się.

D Wszechmogacy Boże Dnyce wieczny / ktoryś przez twoje wiekiste Boskie Stowo wszytkie rzeczy stworzył / y jeszcze błogostawisz y zachowujesz / prosimy Cie / abyś z Miłosierdzia twego na wszytkie urodzące ziemskie / y cokolwiek do cielesnych Potrzeb należę / błogostawieństwo twoje wylać raczył / abyśmy Chleba naszego powszedniego / ku Stawie Imienia twego S. y ku potrzebie bliźniego naszego z Dziekczynieniem pożywać mogli / przez Jezusa Chrystusa Syna twego / ktory z toba y z Duchem S. żywie y króluje prawdziwy Bog na wieki wieków.

4. W pospolitym Uciśku / o Obrone y Pomoc.

γ. Proście / a weźmiecie /

β. Aby radość wasza była doskonała.

Modlmy się.

Panie Boże wszechmogacy / ktory wzdychania Utrapiionych od siebie nie odrzucaś / ani frasunkiem strwożonymi nie pogardzasz / wewnątrz na Modlitwe nasze / ktorac w Uciśkach naszych przednosimy / a rącz nas łaskawie wysłuchac / aby wszytko / cokolwiek od Dnabła y ludzi złego ponosimy / mocą Mi-

łó

Łosierdzia y Rády twojey zepsowane y rozproszone
było/ ábysmy ze wseltkiego Potużenia/ bez wšego
urázu/ wnbáwieni/ tobie w posrzedku Zgromádze-
nia twego dziękowali y Ciebie ustáwicznie wystawia-
li/ dla JEzusa Chrystusa Syná twego milego Pá-
ná nášego.

5. Inna tcy podobna.

Ÿ. Pánie wysłucháñ Modlitwy moje.

R. A Głos mój niech przýdźie do Ciebie.

Modlmy się.

Pánie Boże Dnyce niebieski/ ty wiesz iż w ták roz-
máitym y wielkim Ucisnieniu y biedzie z przyro-
dzonych krewkości wytrwác nie możemy/ užycz nam
mocy y ná Dusz y ná Ciele/ ábysmy wšytko/ co-
kolwiek nas dolega y trapi/ za pomocą twoja prze-
wyciepli/ dla JEzusa Chrystusa Syná twego mi-
łego Páná nášego.

6. Jeszće Inna.

Ÿ. Bądź ty Pánie Ucieczka náša y mocna Bástá.

R. Przeciwko Zmarzłi Nieprzńáciot nášych.

Modlmy się.

Boże Sprawco Pokoju y Miłóśnifu miłóści/
kto Ciebie zna/ ten żywie/ kto tobie służy/ ten
pá-

pànuje: bądź Obróńca przed toba sie poniżających/
 a bczyc nas od wszelkich nàjzłom Nieprzynajciot nà-
 szych/ abyśmy sie żadnego Dzeja Nieprzynajni nie
 bali/ ktorzy sie nà twa Obrone spuszcamy / przez
 JEzusa Chrystusa Synà twego miłego Pàna nà-
 szego.

7. O Pokoy.

1. Daj Boże Pokoy w Ziemi nàszej /

2. W każdym Stanie szczęście y wybawienie twoje.

Modlmy się.

Pànie Boże Dnyce niebieski / ktorzy światobliwy
 Pomyśl / zdrowa Ràda y dobre postępy spràwu-
 jeś / daj nam Służebnikom twoim Pokoy / ktore-
 go świat dàć nie może / aby Serca nàsze / nà twoich
 Przykazaniach zawisnely/ o pokisny żywi/pod obro-
 na twoja w pokoju y w bezpieczney swobodzie mie-
 tali/ przez JEzusa Chrystusa Synà twego Pàna
 nàszego.

8. Inna w ten Sposob.

1. Pànie Boże Zastępow przybądź nà wybawie-
 nie nàsze/

2. Rozłóżni Oblige twoje nàd nami / a będziemy
 zbawieni.

Modlmy

Modlmy się.

Młosierny Boże Dncze wieczny / ktoreś jest Bo-
giem y miłośnikiem Pokoju / od ktorego wszy-
tek pokon pochodzi / prosimy Cie / rącz wszytkiego
Chrześcijaństwa tu na Ziemi od wszytkich Nieprzyja-
ciot y krwawych ludzi miłościwie bronić y nad nim
Rękę trzymać / abyśiny / przy dobrym Pokoju za-
chowani / bezpiecznie y wesele / w czystey Wierze y
świątym obcowaniu tobie żaśnie służyć mogli / przez
Jezusa Chrystusa Syna twego miłego Pana nášego.

2. O Wypuszczenie Grzechow.

Ź. Panie nie obchodź się z nami według Złości
naszych /

R. Ani nam nie oddawaj według Nieprawości naszych.

Modlmy się.

Panie Boże Dncze niebieski / ktory się nie kochaś
w Śmierci ubogich Grzeszników / ani nie pra-
gniesz zainienia ich / ale owszem chcesz żeby się na-
twrocili a żyli: Prosimy Cie serdecznie / rącz zażęzo-
ne Rążni dla Grzechow naszych / miłościwie oddalić /
a napotom ku polepszeniu naszemu Miłosierdzia
twego szcudrobliwie użyżać / dla Jezusa Chrystusa
Syna twego miłego Pana nášego.

10. Śnna teyże podobna.

Ÿ. Zgrzeſylismy z Dncy nàſnymi /

Ŕ. Nieſpràwiedliwieſmy gynili / y NiepràwòŒ popeł-
niàli.

Modlmy Œe.

MSzechmogacy miłosierny Boże Dncze niebieſci /
ktorego Miłosierdzia niemàſ końca / ktoreſ
dlugocierpliny / łàſkawy y wielce dobrotliwy y
Wierny / y odpuszczàſ NiepràwòŒ / Przestępſtwo
y Grzech / tobieſmy ſie przeniwierzili y Niepoboż-
nymi boli / ciebieſmy często gniewàli y tobie ſàme-
mu zgrzeſili. Alle Pànie nie ràcz pàmietać nà zà-
ſtàrzàle ZłoŒci nàſe / niech nàſ co narychlen uprze-
dzi miłosierdzie rozliczne twoje / boſmy ſie niedo-
ſtàtecznymi bàrzo ſtali / wſpomoż nàſ Boże Zbà-
wienia nàſego / wyſwobodź nàſ y odpuſć nàſ
nàſe Przestępſtwà / dla Chwału twego S. Zmie-
nia / y dla JEzusa Chryſtusa Snnà twego miłego
Pànà nàſego / ktoro z toba y z Duchem S. żywie y
troluje prawdziwy Bog nà wieki wieków.

11. Zà wſe w obec Chrzèſciàniſtwo.

Ÿ. Pomoż nam Pànie Zbàwienia nàſego dla
Chwału Zmienia twego.

Ŕ. Wybaw nàſ / à odpuſć nàſe Grzechy dla
Zmienia twego.

Modlmy

Modlmy się.

Wszchemogacny wieczny Boże Ojczy niebieski /
ktory przez Ducha twego świętego wszystko
Chrześcijaństwo na Ziemi poświęcaś y rządzisz / wy-
słuchaj prosby naszej a rącz miłosierdzie użyżyc / że-
boc ze wszystkimi Czcicielami swymi z Łaski twojej w
czystej Wierze służyło / przez JEzusa Chrystusa Syna
twego Pana naszego.

12. Anna.

Y. Wzywaj mię / mowi Pan / w dzień Utrapienia
twego /

R. A ja cię wybawię / a ty mię umieliś.

Modlmy się.

Panie Boże wszechmogacy / któryś jest Obronca
wszystkich w tobie ufających / bez którego Łaski
żaden nie przemoc nie może / ani w Dziejach twoich nie
nie ważn / rącz okazać nad nami wielmożne Miło-
sierdzie twoje / żebyśmy z nadania twego to co pra-
wego jest uważali / y ono za pomocą twoją skutkiem
wykonowali / dla JEzusa Chrystusa Syna twego
młodego Pana naszego.

13. G Deßcz álbo Bogode.

Ÿ. Nie samym Chlebem żywie Człowiek.

R. Ale każdym Słowem które pochodzi przez Usta Boże.

Modlmy się.

Panie Boże Dyzie niebieski / ktoryś Dobrotliwy y
y Miłosierny / y obiecał przez Syna twego /
że się chceś za nami w każdym Uciśku miłościwie u-
jać / prosimy Cię / nie pogładaj na Nieprawości
nasze / ale na potrzeby nasze y niezbrodzone Mito-
sierdzie twoje / a zesli nam Deßcz łaskawy (Slo-
neczna pogode) abyśmy z miłosierdzia twego Chleb
nasz powšedni mieć / y Ciebie jako Boga dobrotli-
wego poznąć y chwalić mogli / przez Jezuśa Chry-
stusa Syna twego milego Pana naszego.

14. Pod czas Adwentu.

Ÿ. Gotujcie Droge Pańska /

R. Proście gwałcie Ścieżki jego.

Modlmy się.

Panie Boże miłościwy obudź nas / abyśmy / skoro
Syn twoy toczący przyjdzie / gotowymi byli /
z radością go przyjmieć / y tobie czystym Sercem słu-
życ / przez tegoż Syna twego milego Pana naszego.

15. W Gody.

W. Dziecie sie nam narodzito / Allelują.

R. A Syn nam jest dany / Allelują.

Modlmy się.

Wspomóż nas Panie Boże miły / abysmy się
Syna twego miłego / jego nowego cielesnego
Narodzenia uczęsnikami stali y zostali / y od nasze-
go starego grzesznego Narodzenia uwolnieni byli /
przez tegoż Syna twego Jezusa Chrystusa Pana
naszego.

16. Anna ná coż Święto.

W. Dzis wam się narodził Zbawiciel /
Allelują.

R. Który jest Chrystus Pan w Mieście Dawidowym /
Allelują.

W ten Sposob:

W. Słowo Ciałem się stało / Allelują.

R. Y mieszało między nami / Allelują.

Modlmy się.

Panie Boże Ojcze niebieści / dziękujemy twój
wielki Łasce y Miłosierdziu / żeś Syna twego
M jedno-

jednorodzonego w Ciało nasze przynoblekt / y przez
niegoś nas od Grzechu y Śmierci wieczney miłości-
wie wybawić raczyt. Y prosimy Cie / racz oświe-
cać Serca nasze Duchem twoim Świątym / abyśmy
tego twego miłosierdzia powdzięcznymi byli / y nim
się w każdy Dolegliwości y Pokusach mile cieszyli/
przez tegoż Syna twego JEzusa Chrystusa Pána
naszego.

17. W Dzień Nowego Rata.

Y. Gdy się czas wypełnił / Alleluja /
R. Posłał Bog Syna swego narodziłego ; Niewiaśny /
Alleluja.

Modlmy się.

Panie Boże Dnco niebieści / ktorys na Syna twe-
go milego jarzmo Zakonne włożył / aby Dn te/
ktorzy pod jarzmem Zakonu byli / od Przeflectwa
Zakonnego wybawił / pomóż nam / abyśmy się tegoż
wybawienia uczestnikami stali y zostali / przez tegoż
Syna twego milego JEzusa Chrystusa Pána na-
szego.

18. W Dzień trzech Krolow.

Y. Chwalcie Pána wszyścy Narodowie / chwalcie Go
wszyścy Ludzie / Alleluja.

R. Abowiem Miłosierdzie jego nad nami trwa na wieki /
Alleluja.

Modlmy

Modlmy się.

Panie Boże wszechmogący / ktorzś Jednorodzo-
nego Syna twego Miedrcem przez Gwiazde
objawił / prosimy Cie / rącz nam / ktorzysmy go też
Wiara poznali / twego Boskiego miłosierdzia uży-
cząc / abyśmy na nim / jako na naszym jedynym Zbá-
wicielu ze wsółtkiego Serca zawisneli / przez tegoż
Syna twego Jezusa Chrystusa Pana naszego.

19. W Dzien Wczyścienia Panny Márty.

Ź. Teraz puszczaj / Panie / Sluge twego w po-
toju /

R. Kbowiem Dey moje widziały Zbawiciela twego.

Modlmy się.

Wszecmogący wieczny Boże / prosimy Cie ser-
decznie / daj nam / abyśmy Syna twego mi-
łego prawnie poznali y wielbili / tak jako Go Symeon
świety cielesnie na łokcie swoje wziął y duchownie
widział y wyznał / przez tegoż Syna twego Jezusa
Chrystusa Pana naszego.

20. W Dzień Zwiąsławiania / y Nawiedzenia Panny Marycy.

Y. Słowo Ciałem się stało / Alleluja.

R. Y nieśkało między nami / Alleluja.

Modlmy się.

Panie Boże Dnyce niebieski / dziękujemy za twoje
 niewymowna Łaskę y Miłosierdzie / żeś nas mi-
 zernych Grzeszników nie zapomniati / aśes nam Sy-
 ną twego miłego / aby się dla nas Człowiekiem stał /
 y Ciało nasze na się przyjął / żeśćać rączył: prosi-
 my Cie / rącz oświecać Sercą nasze Duchem twoim
 Świetym / abyśmy się z jego Człowieczeństwa / Me-
 ki y Śmierci nabożnie cieszyli / y onego za naszego
 jedynego Pana y Zbawiciela poznawali y przyjmowa-
 wali / y z toba y z Duchem świetym przez niego rą-
 dości wiekuiſten w Niebie dostapili / przez tegoż Sy-
 ną twego Jezusa Chrystusa Pana naszego.

21. O Umeczeniu Pániskim.

Y. Chrystus zraniony jest dla Wstępków
 naszych.

R. Y zarty jest dla Nieprawości naszych.

Modlmy się.

Miłosierny / wieczny Boże / ktoręś Synowi twe-
 mu

mu jedynemu nie przepuścił / aleś go za nas wszystkich na Śmierć wydał / aby Grzechy nasze na Krzyżu nosił: Daj y użycz / aby Serce nasze w takoweg Wierze nigdy nie upadało y wątpliwe nie było / przez tegoż Syna twego Jezusa Chrystusa Pana naszego.

22. Inna o Ściece Pánstwey.

Y. Kain Pokoju naszego jest na nim /

R. A Siność ran jego uzdrowieni jesteśmy.

Modlmy się.

Mszehmogacz wieczny Boże / ktoros Syna twego za nas na Śmierć Krzyżowa poddał / abyś od nas moc Nieprzyjacielską precz odjął / użycz nam żebyśmy tego tak powdzięcznymi byli / y jemu za jego Umieczenie dziękowali / iakobyśmy ztąd Grzechow odpuszczenia y z Śmierci wieczney wybawienia dostapili / przez tegoż Syna twego Jezusa Chrystusa Pana nago.

23. We Wielka Noc.

Y. Chrystus powstałszy Zmartwych / już więcej nie umiera / Alleluja.

R. Śmierć mu więcej panować nie będzie / Alleluja.

Wskodlmy éie.

Panie Boże Dnyze niebieski / ktoryś przez Smierć Syna twego mitego Grzech y Smierć w niwecz obrocił / y przez jego Zmartwychwstanie / Niezwinność y Żywot wieczny przynwrocil / abyśmy z mocy dyabelskiej wybawieni / w Krolestwie twoini żyli / użyjęz nam z miłosierdzia twego / żebyśmy temu że wśnytkiego Serca wierzyli / y w takowey Wierze trwale ciebie żąwśe chwalili y tobie dziękowali / przez tegoż Syna twego Jezusa Chrystusa Pana naszego.

24. Inna Wielkonocna.

Y. Ja wiem iż moy Odkupiciel żywicie / Alleluja.

R. A iż myś w ostatęzny dzień z prochu Ziemi
wzbudzi / Alleluja.

Wskodlmy éie.

Panie Boże Dnyze niebieski / ktoryś Syna twego dla Grzechow naszych na Smierć wydat y dla Usprawniedliwienia naszego zmartwychwstresit / prosimo Cie / rácz nam dąć Ducha twego Swietego / y nas dárámi jego rżadzić y spráwować / w prawdziwey Wierze żáchować / y od wśnytkich Grzechow miłosierciwie uchwąć / á na ostatek nas też żásie po tym ninieyszym żywocie do Żywota wiecznego zmartwych
w

wzbudzić/ przez tegoż Syna twego JEzusa Chry-
stusa Páná nášego.

25. Má Džteń W niebowstapienia Pánířtego.

Ÿ. Chrystus wstąpił ná wysokości / Alleluja.

Ř. I wiodł poimáne Więźntę / Alleluja.

Modlmy się.

Pánie Boże Wřechmogacy / użęcz nam / Ktorżo
wierzymy / iż Syn twoy jedyny Zbawiciel náš
(dżisia) do Nieba wstąpił / ábysmy też Duchownie
z nim w postaci Niebieřten chodźili y przebywáli/
przez tegoż Syna twego JEzusa Chrystusa Páná
nářego.

26. Má Światłi.

Ÿ. Stworż we mnie / o Boże! Serce czyste /
Alleluja.

Ř. A Duchá práwego odnow we wnętrźnościách moich /
Alleluja.

Modlmy się.

Pánie Boże Dnyce namilenřy / ktoręř (dnia tego)
Śercá wiernych twoich / przez Duchá twego
Świe-

Światego oświecić y nauczyć raczył / dan nam / że-
byśmy także przez tegoż Duchą / dobry rozum y prą-
wa Umiejętność mieli / y z jego sie Pocięch y Mocn
każdego czasu uprzymie weselili / przez Syna twego
miego JEzusa Chrystusa Páná nášego.

27. Śnna Świataczna.

Ÿ. Przywroc nam radość Zbawienia twego /
Alleluja.

R. A Duchem dobrowolnym podeprży nas / Alleluja.

Modlmy się.

Pánie Boże wszechmogący / prosimy Cie / rącz wlać
dary Duchá twego Światego w Sercá naše /
aby On nas według woli twojej rządził y sprawo-
wał / y we wszelákich Potusach y Nieścześnie pocie-
zał / y w Prawdzie twojej przeciw wszelkiemu Błedu
prowadził / abyśmy w Wierze mocno stali / w Miło-
ści y w innych dobrych Postępkách pomnożenie brá-
li / á ná ostátek w niebie radości wiecznego błogostá-
twieństwa dostapili / przez JEzusa Chrystusa Syná
twego Páná nášego.

28. Ná Świata Troyce.

Ÿ. Błogostawimy Bogá Oycá / y Syná / y Duchá Ś.
Alleluja.

R. Y Wysławiamy Go od tąd aż ná wieki / Alleluja.

Modlmy

Modlmy się.

WSzechmogacy wieczny Boże / ktorys nas
w prawdziwey Wierze wiedzieć o wyznawać nau-
czot / iżes jest we trzech rożnych Osobach rowney
Wiochy y Chwały / jedynny / wieczny Bog / o tákci się
ktániac mamy: Prosimy Cie / rącz nas przy tak-
wey Wierze mocnie zawięże zachować / y wstret czo-
nić wszytkiemu / cobyn nas w tym uwodźć chciało /
ktory żywiesz y królujesz na wieki wieków.

29. Na Dzień Ś. Janá Chrzciciela / Prze- chodntá Páńskiego.

Ź. Gotujcie Droge Páńska /

R. Proście gyniecie Ścieżki jego.

Modlmy się.

Panie Boże Dnyce niebieski / dziękujemyć serdecz-
nie / za twa wielka Łaskę y miłosierdzie / żeś
nas przy Zákonney tylko Náuce zostac niechciał /
ależ Janá Chrzciciela zesłał / żeby na Chrystusa
pálcem swym ukázował / iż przez niego odpuśczenia
Grzechow / Spráwiedliwosci y Światobliwosci do-
stepujemy / prosimy Cie / rącz oświecić Serca naše
Duchem twoim świętym / abyśmy Náuki Janá
świątego rądzi náśladowáli / y one prawdziwa
Widra przypinowáli / a ná ostatek / potym Żywocie /

N

Ży

Zywot wieczny otrzymali / przez tegoż Syna twego
Jezusa Chrystusa Pana naszego.

30. W Dzien S. Michala Ar- chanjola.

W. Chwalcie Pana Anjelowie jego.

R. Wy mocni Rycerze / którzy wykonywacie rozkazanie
jego.

Modlmy sie.

Wszehmogacy wieczny Boze / ktorys dzitwnym
Wposobem Anjelskie y Ludzkie sluzby postanowit/
prosimy Cie / racz milosciwie uwieczyc pokornym
slugom twoim / aby smy zawzdy byli pomocą tych
obronieni tu na ziemi / ktorzi na Majestat twoy Bozki
ustawicznie patrzaia w Niebie / przez Jezusa Chry-
stusa Syna twego milego Pana naszego.

31. Na Swietą Apokalskie.

W. Na wszytkę Ziemi wyszedł Glos ich.

R. Y na konczynny okragu Ziemi Słowa ich.

Modlmy sie.

Wszehmogacy / dobrotliwy Boze / Dneze Pa-
na naszego Jezusa Chrystusa / ktorys nam pil-
nie przykazal / aby smy Cie o Robotniki prosili do
Zni-

Zniwá twego / to jest / o stateczne Różnordzicie Słowá twego swietego: prosimy twego niezbrodzonego Miłosierdzia / rácz nam stateczne Náuczyciele Słowá twego Boskiego posłać / y onym zbawienie Słowo twoje do Ust y do Serca dáć / aby Rozkazanie twoje wiernie wykonwali / y nie / co by się Słowu twemu S. zprzeciwiać miało / nie kazáli / abyśmy przez twoje Niebieskie wieczne Słowo ná-pomnienie / náuke / ochłode / pocieche y posilenie wzięwszy / to skutkiem pełnili / co się tobie podoba y ku pożytkowi nášemu służ / przez Jezusa Chrystusa Syná twego milego Pána nášego.

32. Kolectá Pogrzebna.

Ÿ. Jam jest Zmartwychwstanie y Żywot / mówi Pan Chrystus.

R. Kto we mnie wierzy nie umrze ná wieki.

Skodlmy etc.

WSzechmogacy wieczny Boże / miłosierny Ojczy / od ktorego tylko wszystko dobre pochodzi / który też w Rełakach twoich masz Śmierć y Żywot / aczci tedy według spráwiedliwego y Ojcowstkiego woli twojej / ten náš spot Brát (spot Siostra / to Dzieci) skonał / (skonała / skonało) y do Ziemi / w którą się wstąpił obrocic musimy / włożony jest we

Wszakże Cie prosimy / o Miłosierny Boże y

rącże Go w Opięte swoje przynaj / y pod Cieniem
mu Strydek twoich spokojnego odpoczynwania uży-
czyc / aż do Przyscia Syna twego Jezusa Chry-
stusa / w ktoregoś moc wśntek Sad położyt / a
przyn tym Łaski swej użyczyc / abyśmy z nim wśntych
do wiecznego niebieskiego Żywota powstali / y tam
z toba / z Synem twym / y z Duchem Świetym w
nieśkonczonej radości mieścili / który z toba w jed-
ności Ducha Ś. żywie y króluje prawdziwy Bóg na
wieki wieków.

33. Druga Pogrzebna.

V. Chrystus odjął bodziec Śmierci /

A. Y Żywota zaśię na światło przywrócił.

Modlmy się.

Wszelk mogacy wieczny Boże Dnyże niebieski!
Kiedyś przez Śmierć Syna twego Grzech y
Śmierć przązit / y przez jego Żmartwychwstanie
Kiewinnoci y Żywota wieczny przywrócił / abyśmy
z mocy az atankien wybawicni / mocą tegoż Żmart-
wychwstania y ciała nasze śmiertelne żmartwych
wzbudzeni byty / użycz nam / zebyśmy temu że wśnt-
giego Serca wierzyli / a radośnego Żmartwychwsta-
nia ciat naszych ze wśntkiem Wierzącymi dostąpić
mogli przez tegoż Syna twego Jezusa Chrystusa
Pana naszego.

Rozdział

Rozdział Dziewiąty.

O Katechizmusie Świątym.

Jż tenże już przed tym drukowany / przydać Go tu
za rzecz nie potrzebna uznano.

Rozdział Dziesiąty y Ośmi.

Dniektorych Świątach y innych Punktach potrzebne
napomnienie.

NApzod / z starodawną zwyczajne y ustawione
Niedziele / powinni Studzy Boży wespół z Stu-
chazami swemi względem trzeciego Przykazania /
świętobliwie y chwalebnie / to jest / w Nauce /
Kazaniu / w naswietłych Sakramentow usług-
waniu / y w innym należytych / gystym Nabożeństwie
obchodzić y święcić. Nawlecey jednák Nieża usiłować
bieda / żeby z Urzędu zlecone sobie Dwiezki do Kate-
chizmuś pilnie wiedzli / On nie tylko w Kazaniach
jásnie y po prośbu wykładali / ale y nád to do gwi-
genia y doświadzenia náznázone godziny / według
Postánowienia Ustaw Kościelnych / bez wśelákiego
omieszkania pilnie obprawowali / żeby ták nie tylko
miza młody / Ktora owo co raz roście / ale też przy-
niey Stárzy / Ktorzy tego ták właśnie / owšem
dziesięć wiecey niż młody potrzebuia / o naprzę-
dnieyzych Czesściach Wiary Chrześciańskiey y o Sun-
damentach Zbawienia swego / potrzebne y w Słowie
Bożym dobrze ugruntowane Upewnienie mieć
N 3 mogli /

mogli / aby tak / według Reguły Apoštola S.
Słowo Chrystusowe obficie między nami mieszkało
ze wielką mądrością / Coloss. 3.

Po Drugie / co się tćnie Uroczystych Świąt /
mianowicie God / Wielkięnoch / Świątek / te fluśnie
z wielką Uroczystością mają bydź świętcone. A
przetoż Cieja y Pasterze Duchowni pilności y prace
w Urzędzie swym przyłożą y Słuchasz swoje do
Chrześcijańskiej pobożności y pobożnego święcenia
tychże przerzesonych Świąt nąpominąć beda / a
pierwszy Dzień przynamniej dwoygiem Bazani /
Drugi zaś y trzeci jednym odprawią. Kolekty y
Modlitwy na też Świeta należące / znaydują się w
Kozdźiale osnym / Ktorych beda umieli używać.

Po Trzecie / nad te teraz pomienione Uroczyste
Świeta / mają bydź Uroczyste cały dzień świętcone /
zwłafką: Dzień Nowego Rata / Trzech Krolow /
Zwiastowania Panny Marnen / Wniebowstapienia
Pਾਂskiego / S. Janā Chrzciciela / Nawiedzenia
Panny Marnen / Dzień S. Michala / Ktore wszystkie
zaawże w ten dzień / Kterego przypadają świętcone
bć mają / oprocz żeby wyjąwszy tylko Dzień Zwiasto-
wania Panny Marnen / gdyby w Wielkim Tegodniu /
albo w Zielony Czwartek / albo w Wielki Piątek /
albo w Wielką Soboe / albo też y w same Wielkanoc
przypadło / tedy (anticipando) poprzedzając w Nie-
dziele Kwietaia ma bydź świętcone.

Po Czwarte / O Amesensu y Smierci Pānā y
Zba

Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa/ nie tylko w Tegodniu o Cieszeniu Pańskim pilnie się rozbiierać/ ale też przez cały Post/ co Trzeci w Środę albo w Piątek o Miecz Pański Kazanie odprawiane/ w Wielki Czwartek o Wieczerni Pański/ a w Wielki Piątek cała Męka Pańska czytana y krotkie Nabożnienie albo Mowa syniona być ma.

Po Piątek/ co się tknie Świat Apostolskich/ między ktore przyligamy y Jana Ściecia/ porannym tylko Kazaniem świecone być mają: Lecz gdyby w Sobotę albo w Pomedziałek przypadek/ cprzez niektorych w Konstituciach/ Art. 5 n. 2. wyjetych/ na Niedziele się odłożą/ y na Wsiach przytagać się będą/ pro Exordio, na prawym wielkim Niedzielnym Kazaniu/ ale w Miastach takowa Ewangelia Sałeta odłożonego Sobotniego na Narym/ Pomedziałekowego na Nieśpornym Kazaniu przed się wzięta być ma/ okrom naruszenia Ewangelii Niedzielney.

Po Szóste/ dni Pokutne/ ktore się w Księstwie naszymi zdawia odprawują/ gdyby w jednym Tegodniu/ albo całe albo Apostolskie przypadek Święto/ Święto Apostolskie trzymane będzie/ a Dzień Pokutny zostanie: Bo Święta Apostolskie od całego Kościoła/ te dni Pokutne tylko od niektórych z porządzone są.

Dzień Świętego Tomasa/ gdyby w jednym Tegodniu z Bożem Narodzeniem przypadek/ zwłafsz w Wtorek/ okrom żadney wątpliwości Kazaniem się odprawi.

Po

Po Siódme / co się tyje zwygáynych Konwen-
tow y Synodow / trzeba wiedzieć że dwa razy
w Roku trzymáne być mają / jeden we Wtorek po
Niedzieli Przewodney Jubilate názwaney / drugi we
Wtorek po S. Michał: Y nie będzie Superinten-
dent Księstwa tuteznego powinien każdego R. z oso-
bną przez osobliwe Pisanie o tym obwieścić / ale
Kleja powinni się tu będą na zaś pomieniony wszy-
scy spólnie y każdy z osobną zjachać y stawić. Leż
jesliby ktoremu z nich / albo Słabość Ciała y Cho-
roba / albo wiece jaka poważna Potrzeba y Praca
prześkodziła / powinien się będzie listownie przed R.
Superintendentem wymowić / a przy tym y Thema
swoje / albo Confessionem de proposito Articulo przy-
stać. Ale gdyby Konwent z tych náznanonych dwu
dni trzymány być niemógł / toż dopiero Superin-
tendent / aby Kleja darmo nie z jachali per literas
currentes to obwieścić / a inny dzień złożyć. A tak we-
dług tego porządku każdy się napotym sprawować
będzie.

Na ostatek: ponieważ na schyłku Świata tego
różne Grzechy / Prześlestwa y Złości / niby Potop
jaki przez gwałt się wala / a przy tym na wielu mieys-
cach drugi bezpieczny y załaniasty Człowiek mało co
albo nie na poważne pokutne Kazania y Groźby
Gniewu Bożego / Karanie y napominania nie dba: A
przetoż sama wyśiąga Potrzeba / aby się temu szere-
że y poważnie zabiegało / coby takie zmażane Osoby /
które w jawnych Grzechach żyją y w nich beż żalu y
sromoty postępują y trwają / przez to całe Zgromá-
dzenie y Zbor goręła / aby nie tylko u Chrystu cierpią-
ne / ani za Amotry przyjete ale też pożyby jawne nie-
pokutne

połutowadzy do Stosu Bożego żadnym sposobem
przypuśczone nie były. Wymy sobie Chrześcijańscy
Kaznodzieje bągnie postapia / szukać u Zwierzchno-
ści swej przyzwolitej Obrony / a u Superintenden-
tów Seniorów / dla lepszego bezpieczeństwa / dobrej
y zdrowej Kady. A gdy się już z dostateczney uwagi
to znajdzie / iż taka Dłoba Ktera do Połuty jawney
ostro poślagać trzeba / jest przytomna / tedy z nią na-
śladowującym porządkiem postąpić przyjdzie.

Formuła albo Sposob jawnego Rozgrzeżenia / do-
mowienia / gdy kto w jawny Grzech wpadł
a potem połutuje.

Umiłowani Chrześcijanie / wiecie / iż sobie Bog
wszechmogący zaiste przez Ewangelia y przez na-
świetnych Sakramentów prawe używanie / w Na-
rodzie Ludzkim co raz Kościół wieczny powoływa y
zgromadza / y chce / aby się tenże Kościół tu na tym
Świecie zagał / tak żebyśmy się w tym Żywocie roz-
ności Grzechu y Posłuszeństwa / Ktore się Bogu podo-
ba / ugnili / y do Boga się / Krom odwróci / nawra-
cał / Gniewu Bożego się lekali / y w prawdziwey
Wierze w Chrystusa Pana / odpuszczenie grzechów /
połecze y Ducha Świtego przyjmowali / y w no-
wym posłuszeństwie / w Wierze y dobrym Sumnieniu
od tad zostawali / żeby w nas połecza do Żywota
wiecznego zachowana była / y tu się w nas Zbawie-
nie nasze zagało / a żebyśmy potym śmiertelnym Ży-
wocie Żywot wieczny otrzymali / tedy Bog będzie
wszystko we wszystkim.

Ten więc Pan Bog jawoże w Kościele swoim
D zachow-

zachował porządek / że kto jawnie grzeszy / jawnie też
ma być karany / żeby y Grzesznicy sami / a potym też
inni Ludzie z nimi / Gniew Boży przeciwko Grzechu
uznawali / y onego się bać usyli. Z przeciwney stro-
ny jednak tak też jest wyraźna wola Boża / żeby Grzesz-
nicy nie w Gniewie Bożym y w Karaniu wleznym
zostawali / ale aby się do Boga z nowu nawróciwszy
zbawieni byli / według Przyśięgi Bożej: Żywie ja/
niechce śmierci Grzesznego / ale aby się nawrócił a
żywo został: Tak też Bog w Łasce przyjął Adama y
Łwę / Aarona / Dawida / Manassessa / one Grzeszni-
ce / wlec y onego Słogynce na Krzyżu / y innych wle-
le set Tysięcy. To wielkie miłosierdzie nam w Chry-
stusie darrowane / powinniśmy w serdecney radości
y wdzięczności uznawać / Bogu zaś nie dziękować /
y każdodziennie je rozważać.

Naj co was pytam przed tym Chrześciańskim
Zgromadzeniem / jeśli to wszystko uznawacie y wyz-
nawacie / y jeśli zaś ten wasz popełniony Grzech y
Upadek (Mierządu: nominetur hic peccatum, propter
quod poenitentia publice peragitur:) serdecnie żałujecie?
jeśli temu tak / wyznajcież to tu jawnie przed tym
Chrześciańskim Zgromadzeniem y mówcie: Żałujemy.

Daliej was pytam / jeśli zaście odpuszczenia
Grzechow y Łaski Bożej pragniecie? y jeśli temu
Świadectwu Ewangeliey S. wierzyicie / przez ktore
wam Bog prawdziwie odpuszczenie Grzechow opo-
wiada / y was zaście prawdziwie do Łaski / dla Chry-
stusa Pana przyjmie / y chce was napotym przez Sło-
wo swoje y Duchą Świętego rządzić: Jeśliż temu ser-
decnie wierzyicie / odpowiedźcież: Wierzymy.

Po

Po Trzecie was pytam / jeśliście też szersze y w duchu gorliwym u siebie postanowili / na potym za pomocą Pana Chrystusowa w prawdziwej Wierze y dobrym Sumnieniu żyć y zostawić? Odpowiedzieć; Chcemy.

ABSOLUTIO.

Nonieważ tedy Grzechy wasze wyznawacie y serdecznie żałujecie / żście Boga cieśkim Upadkiem waszym y innemi Grzechami srodze rozgniewali / przez coście w sidła Szatańskie w padli / a żacie do Tronu łaski Bożej y Zbawienia wiecznego przystąpić pragniecie / a Pan Chrystus jasnie mowi u Ewangelisty Łukasza S. w Rozdziale siedminastym: Jesliby ż grzeszył przeciw tobie Brat twoy strofuy go ; a jeśli sie upamiętał odpusc mu. A przetoż opowiadam wam one pocieśna Przysięge Boga naszego / kter y mowi: Żywie ja / niechce śmierci grzesznego / ale rączy / aby sie nawrócił y żyw został. A u Ewangelisty Jana S. Tak Bog Świat umiłował / że Syna swego jednorodzonego dał / aby każdy / kto weń wierzy nie zginał / ale Żywot wieczny miał: Te Słowa samego Boga prawdziwa Wiara przyniac macie / tego pewni bedac / iż wam Grzechy wasze dla Chrystusa Pana żaiste odpuszczone sa / a ja jako Sluga Słowa Bożego / opowiadam wam ż Urzędu mego / dla Syna Bożego Jezusa Chrystusa / odpuszczenie wszytkich waszych Grzechow / według

onych Słow Chrystusa Pána: Komuśkolwiek Grzechy odpuszcicie sa mu odpuszczone. A iżecie przez to odpuszczenie / od Boga y od Kościoła z nowu przyjęci / żywicieś napotym w prawem Wierze y w dobrym Sumnieniu / zachowując w Sercach waszych te Pocięha Ewangelien S. za pomoca Pána Chrystusa / do Żywota wiecznego.

Nápomnienie do Ludu.

Namili Bracia / iż wolecie / że te Osoby strážnie były upadły / y widzicie / że zaś z ráski Bożej / do uznania y Grzechow odpuszczenia / przez prawdziwą Pokutę przysły / ráżcieś y to dálej pilnie y báznie uważyć.

Naprzód / ponieważ wszyscy náder słabemi jesteśmy / y łacwie przez własná bojaźń y wieloráká Szatánstá Chytrość w Wielkie Grzechy upadamy / potrzeba nam te rájdodzielna Modlitwe gorliwie mowić: nie w wodź nas w pokuśenie: Y nie mamy bezpiecznie beś stárání y uważání nášego niebezpieczeństwa żyć / ale w Sercu nášym / te pámietać Słowa Zbawiciela nášego ustáwicznie nośić / jáko Pan Chrystus mowi: Modlćie śie abyście nie wpadli w pokuśenie / á Piotrá S. Trzechwimi bądźcie / ábowiem przećiwniś wáś Dyabeł jáko lew rygacy obchodź / szukając kogoby požárł / Ktoremu dazwajcie odpor / mocińi będąc w Wierze. Wiec y one Słowa do Efezow w piątym: Patrzącieś jákobyście ostroźnie chodzili / nie jáko niemádrzi / ale jáko mádrzi: A toć jest nieomylná prawda / iż Nieostroźność w bezpleśnym wesółym życiu dáje Diabłu miejsce

y przywodzi do wielu okrutnych Grzechow/ co się po-
 raząto na onych wielkich Ludziach/ Dawidzie y Sa-
 lomonie. Przetoż uważaycie pilnie wasze niebezpie-
 czeństwo / a bądźcie ostrożnymi a nie okrutnymi y u-
 pornymi / wiedząc iż ludzkie usiłowanie y pilność są-
 mą przez się słaba jest: jednak iż to jest wola Boga/
 abyście w każdodzienney Modlitwie Bogą gorliwie
 y nabożnie wzywali / żeby was y waszych powinnych
 kasańwie zachować y rządzić rządy dla Jezusa Chry-
 stusa/ jako to On sam oboje w tych Słowach opo-
 wiada: bezemnie nic przemoc nie możecie; a zaiste/
 prosicie a będzie wam dano.

Po Wtore/ wiedzieć macie / iż prawdziwie po
 popełnieniu niejakiego skądnego/ sławnego Grzechu/
 Karanie wlegne na te ciała / Ptorzy się nie nawracają
 ja / do tego przychodzą też cielesne Kaźni w tym Ży-
 woicie / y bywają dla nich gestokroć cała Kraina y
 Ludzie Karani / abowiem tak napisano: Nierządni
 y Cudzołożniki Bog będzie karał. Tey straszney
 Groźby Bóżej o nasładowuącey Kaźni / lekce sobie wa-
 żyć nie macie / widząc to na oko / iż Dawidowe Cu-
 dzołóstwo / na całe Krolestwo Izraelskie wielkie Ka-
 ranie przywiodło.

Przy tym jednak po trzecie uważaycie / iż Bog
 Karanie wlegne całe odeymuje od tych / Ptorzy się
 nawracają / chce im też dogesnego Karania ulżyć/
 jako ulżył Dawidowi y Manassesowi plag y Kará-
 nia ich / bo tak napisano: Nawróćcie się do mnie a ja
 się nawroce do was / mowi Pan. A zaście Choćby
 były grzechy wasze jako śnieg / jako śnieg zbieleją:
 Choćby były gerwone jako karmazyn / jako wełna
 biała bleda. Toż y wy uważaycie y sami się do Bo-
 gą nawracaycie / abyście Grzechow odpuszczenia przez

Wiäre w Chrystusa dostapili / y Barania wleznego
ušli / prosząc o ulżenie wśelakich dozesnych kazi /
nad Wami / Działkami waszemi / nad Brainami y
Tudżmi. Y macie sobie gestokroć przypominąć przy-
kład Adama y Ewy / Aarona / Dawida / Manassesa
y tym podobnych Meżow SS. a sieble samych
do Pokuty / gorącej Modlitwy y umocnienia Wiary
pobudzić.

Do czego / niech wam Bog wszechmogący Du-
cha swego Swietego / przez Syna swego Jezusa
Chrystusa miłościwie użyży / a niech sobie w łasce y
w Miłosierdziu Kościoła wieczny między nami zgroma-
dza y zachowuje / ku Chwale y Chwale swojej / Amen.

Przydatek / żeby mieysce prozne nie zostało.

D Dobry JEZU / o namilostiwym JEZU / o na-
stodkim JEZU / o JEZU Synu Panny Maryny /
pełny miłosierdzia y łaskawości. O łodki JEZU /
zmiłuj się nademną / według wielkiego miłosierdzia
twego. O naktaskawym JEZU / proście cie przez one
przenadrosza Krew / ktoras chciał za grzechy ludzkie /
z ciała twego obficie wylać / abyś raczył omieć wśyt-
kie nieprawości moje: y raczył miłosciwym twym
okiem weyjrzyć na mnie mizernego y niegodnego sluge
twojego / ciebie pokornie o odpuszczenie proszącego y
tego swietego Imienia twego Jezus wznowiającego.
O Imie Jezus / imie łodkie: Imie Jezus / Imie ro-
kożne: Imie Jezus / Imie posilające y zbawiające.
Bo co jest Jezus / jedno Zbawiciel? Przetoż / Jezus
mi-

miły/ dla imienia twego / bądź mi Jezusem/ bądź mi
 Zbawicielem. Nie dopuszczajże abyś był wiekuiszcie
 potępionym / ktorzym jest od ciebie z niczego stworzonym.
 O dobry Jezus / niech mnie nie zagubia nieprawość
 moja / ktorego stworzyciela wszechmocna dobroć twoja.
 O łodki Jezus / rącz się przyniżać do tego co we mnie
 jest twego: a rącz otrzeć z serca mego/ cokolwiek rozu-
 mieś być cudzego y nie przystojnego. O naśladowcy
 Jezus / zmiłujże się nademną / pości jeszcze czas mam
 do miłosierdzia: abyś mnie nie potępił w one chwile/
 kiedyś wśelkie stworzenie rozumne przed strasliwym są-
 d twoj będzie postawione. Bo coż za pożytek krwie two-
 jey/ jeśli nie unde wiekuiszten kaźni twojey! En nie umar-
 li ciebie chwalić mają/ Panie JEZU/ ani ci wśnien/
 ktorzy do piekła zstepują. O namilny Jezus / o naro-
 dźnieniny Jezus / o naciżny Jezus / o Jezus / Jezus /
 Jezus / rączże mnie przyniżać w poczet y liczbę wybra-
 nych twoich. O Jezus zbawienie w ciebie wierzących /
 o Jezus pociecho do ciebie się uciekających/ o Jezus ro-
 zkośne odpuśczenie wśnystkich pod ciężarem grzechow-
 szych żalosnie wzdychających. O Jezus/ Synu Pá-
 ny Máriey/ rączże w serce moje wlać łaskę twoję/ mi-
 łość / miłość / cichosć / y pokorę: abyś mnie mógł do-
 stojnie miłować/ ciebie chwalić/ w tobie się wiekuiszcie
 Kochać / tobie służyć / z ciebie y od ciebie chwałę odno-
 sić. Toż też dan tym wśnystkim / ktorzy wzywá-
 ja naślodźbego Imienia twego Jezus/
 Amen.

Errata quædam typographica Emendanda.

Pag.	Lin.	Error.	Emendatio.
2	4	terem	tozem.
	9	Razda	Rázda.
	10	ryko	ryko.
	21	Prostała	Prostała.
8	10	zacnom	zacnym.
18	1	wził	wził.
19	11	zbawienin	zbawieniu.
20	11	Proto	Proty.
21	25	Przyet:go	Przyeiego.
22	antip.	Ciała	Ciała.
24.	penult.	ścerość	ścierosć.
25	10	wstapil	wstapil.
	18	Chrystnea	Chrystusa.
28	1	zemna	zemna.
29	7	trogi	drogi.
	10	Dziękczynienie	Dziękczynienie.
	17	mocney	mocney.
	21	jedynego	jedynego.
44	penult.	miesce	miesce.
48	21	Glowke	Glowke.
58	21	twierdząc	twierdząc.
62	20	Skutkiem	Skutkiem.
64	4	zbawienym	zbawiennym.
65	10	Raplaná	Ráplaná.
66	18	wyznaniu	wyznaniu.
71	22	deleatur Comma	post przęz.
72	27	szódkli	Szódkli.
76	7	násyc	náirć.
	15	padal	pádal.
	antip.	szódku	Szódku.
77	12	wikulać	wiekulać.
88	ult.	slużyc	slużyć.
93	18	nágo	násiego.
94	20	świerego	świerego.
103	5	wiećerz	wiećerzy.

Si adhuc alia quædam non observata occurrunt ipsemet

B. L. corriget: